

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Dragotin Kette

Pesmi

O M N I B U S

BESEDA

Dragotin Kette

PESMI

To izdajo pripravila

Jože Sekirnik in Franko Luin.

ISBN 91-7301-317-X

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

Vsebina

I	8
<i>Ah, zapojte</i>	9
<i>Očitanje</i>	11
<i>Vprašanje</i>	12
<i>V katedrali</i>	13
<i>Besedo si izrekla zlo</i>	14
<i>Misel moja, pusti me</i>	16
<i>Romanca</i>	18
<i>Le ti, dekle, ostani</i>	20
<i>Zaprta so njena okenca</i>	22
<i>Take so</i>	23
<i>Res, deklica, ti me ljubiš</i>	25
<i>Ptička</i>	26
<i>Ljubici</i>	28
<i>Poklon</i>	29
<i>V samotah</i>	30
<i>Na poljani</i>	31
<i>Zimska romanca</i>	33
<i>Tam zunaj je sneg</i>	36
<i>Laokoont</i>	37
<i>Jaz nimam več palm</i>	39

<i>Staro srečo zopet si mi dala</i>	40
<i>Na Krki</i>	41
<i>Aj, ta lepa krčmarica</i>	43
<i>Pred krčmo</i>	44
<i>Sem fantič bil mlad</i>	45
<i>Le smehljaj se, ljuba</i>	47
<i>Jagned</i>	49
<i>Večer</i>	50
<i>V mlinu</i>	51
<i>Tam križpoti</i>	53
<i>Na mostu</i>	55
<i>Šumi les</i>	56
<i>Še rajši</i>	58
<i>V gostilni</i>	59
<i>To vse ljubezen stori</i>	61
<i>Na trgu</i>	63
<i>Sapica pihlja</i>	65
<i>Lastovica prišla</i>	67
<i>Naivna gazelica</i>	68
<i>Moje ljubice</i>	69
<i>Angelini</i>	71
<i>Kamor koli hodim</i>	73
<i>Ljubi me, deklica</i>	75
<i>Nedelja je danes</i>	76
<i>Kadar za gorami</i>	77
<i>Šum vira in zefira</i>	79

<i>Še edenkrat rečem</i>	80
<i>Čemerem grem iz mesta</i>	81
<i>Vrnitev</i>	82
<i>Osameli</i>	84
<i>Pod vrbami žalujkami</i>	85
<i>Kam, prijatelj, letiš</i>	86
<i>Zapuščeni</i>	87
<i>Lepa roža</i>	89
<i>Pa zelene brstiče poganja</i>	91
<i>Čez pešček bel</i>	92
<i>Kesanje</i>	93
<i>Novi akordi</i>	95
<i>Na molu San Carlo</i>	103
<i>Čuj sanje mi</i>	118
II	119
<i>Na otčevem grobu</i>	120
<i>Jesen</i>	121
<i>Zastonj</i>	122
<i>Nekemu literatu</i>	123
<i>Morituri</i>	124
<i>Kritikom</i>	125
<i>Tantal</i>	126
<i>Vijolica</i>	127
<i>Štefanija</i>	128
<i>Zapustil sem</i>	131

<i>O Jurček, Jurček</i>	132
<i>Ko na večer</i>	133
<i>Dejal je Vlah Elija</i>	134
<i>V kripti</i>	135
<i>Zakaj sem bil v kapiteljnu</i>	136
<i>Da bi pozabil nate</i>	137
<i>Prej dražil sem prijatelja</i>	138
<i>Slovo</i>	139
<i>Spomini</i>	144
<i>Tihe noči</i>	149
<i>Črne noči</i>	155
<i>Adrija</i>	159
<i>Moj Bog</i>	167
<i>Izprehod</i>	176
<i>A tebi, poet</i>	182
III	183
<i>Starec in ptica</i>	184
<i>Azrael</i>	188
<i>Dekličino premišljevanje</i>	190
<i>Popotnica</i>	192
<i>Svetinji</i>	194
<i>Na blejskem otoku</i>	196
<i>Noč na poljani</i>	201
<i>Želje idealistove</i>	204
<i>Starčkova pesem</i>	206

<i>Misli starčeve</i>	208
<i>Zimska idila</i>	209
<i>Pred cerkvijo</i>	210
<i>Podgorska svetnica</i>	211
<i>Hvala starega časa</i>	215
<i>Mlinarjeva hčerka</i>	216
<i>Pesmica o pisarju</i>	218
<i>Stara novica</i>	220
<i>Pijanec</i>	221
<i>Romarski berač</i>	227
<i>Starčkova misel</i>	229
<i>Melanholične misli</i>	230
<i>Resnica</i>	232
<i>Čevljarček</i>	236
<i>V kopeli</i>	238
<i>Prekrasni trg</i>	240
<i>Novejšim poetom</i>	242
<i>»Ljudevit«</i>	243
<i>Nekemu pesniku</i>	245
<i>Res je pel</i>	246
<i>Pesmi kritiku</i>	247
<i>Poetične igrache</i>	248
<i>Za spomin</i>	249
<i>Moje maksime</i>	259
<i>Francetu Prešernu</i>	261

I

Ah, zapojte

»Ah, zapojte, zaigrajte
pesmico sladkó
na zabavo našo
z vajeno rokó!«

In zapel sem, zaigral sem
ljubim deklicam,
moji deklici predragi;
in biló jo sram.

Tak lepo, tak hrepeneče
drobne strune pele so;
tiho pesem deklice
razumele so.

»Ej, ej, zdaj pa vemo, vemo,«
so veselo vzklikale,
druga drugi so poredno
si z očmi mežikale.

»Ej, ej, zdaj pa vemo, vemo,
kaj se vedno brani le
v našo družbo, samotarka;
vgánile smo, vgánile!«

Ona pa je tam sedela,
orosile so solzé
njena lica zarudela;
meni tolklo je srcé.

Očitanje

Vetrič med vrhovi veje.
k njemu mlada deva deje:

»Ej; vetriček.
ti si tiček,
kakor so moški vsi,
listek poljubiš,
češ da ga ljubiš,
da ti zanj srce gorí . . .

Z listka lic vedrih
smukneš — na nedrih
drugih se ziblješ en čas,
listek pa vene, njega kot mene
strl jesenski bo mraz.«

Vprašanje

Na vrtu raste izmed vseh
najdražja roža,
ljubezni ljube lahen dih
jo v lice boža.

Pa prirohni vihar besneč
in jo poljublja,
kaj čuda, da ni cvetja več,
da kras izgublja!

Zakaj, o bleda roža ti,
o roža vela,
vetriča iz pomladnih dni
več nisi htela?

V katedrali

Kako je nemirno, nemirno nocoj!
Glej, temna katedrala,
ta bode gotovo mi dala pokoj
in srčni mir mi dala.

»Oj vsliši nas, sveta Porodica ti!«
vsa množica moli goreče;
tam v kotu cvetoča devica kleči,
molitev pobožno šepeče.

A jaz — se prekrižam, poškropim z vodoj
in grem — a, katedrala,
ni v tebi ne vlada mir in pokoj,
še večji nemir si mi dala.

Besedo si izrekla zlo

Besedo si izrekla zlo
in nisva se ljubila več
in kadar sva se srečala,
oči sva obrnila preč.

Oj deklica ponosna ti,
kak dolgo bo trpelo to?
Kak dolgo še, oj ljubica,
obračala boš preč oko?

A niso usta vprašala,
prevzetna usta je proseč,
a vprašal jo, a vprašal jo
le pôgled moj je koprneč.

Ah, ni odgovora očem,
besede sladke ustom ni
in ježno se obrne vstran,
kadar jo srečam med ljudmi.

In vendar — lepa je kot prej,
ne, lepša in krasnejša je,
pa v srcu mojem skrivoma
ljubezen še močnejša je.

Kako mi je hudo po nji,
kadar poslušam jo skrivaj,
kako si voščim presrčno
ljubezen prejšnjih dni nazaj!

Oj ljubica, brezsrčnica,
kak dolgo bo trpelo to,
pa ne, da pojdeš pred oltar,
pa ne, da v grob me ponesó?

Misel moja, pusti me

Misel moja, pusti me,
jaz ti dam slovó,
bilo je življenje s tabo
pusto in bridkó.

Verna družica bilà
mojih prejšnjih dni,
verna družica bilà si
moje žalosti.

A sedaj, adijo le,
srčno prosim te,
saj dovolj že dolgo časa
v srcu nosim te.

Saj dovolj že dolgo res
duša sanjala,
ah, zaradi sanj usoda
me preganjala.

Sreče ne želi srce
in ljubezni več,
usta zdaj molče, ne prosi
pôgled koprneč.

In edino željo to
srce govori,
po pokoju, sladkem miru
srce hrepeni.

Misel moja, pusti me,
jaz ti dam slovó,
bilo je življenje s tabo
pusto in bridkó.

Romanca

Ne kesaj se, ljuba moja;
da ne maraš me, bi rada
drugim, meni pokazala.
Vendar, vendar ti je žal,

če zapaziš, da mi žalost
vedro čelo potemnjuje,
če zapaziš, da se k drugim
spet obrača pogled moj.

Rado bi ljubilo, rado
moje srce druga lica,
ah, in tebe pozabilo,
neprijazna, kakor si.

Kakor veje s krasnim cvetjem
širijo mi bele roke
in skrivnostno — kakor luna,
ko skoz goste sence zre —

zrejo me prijazne deve,
smehljajoče, vprašujoče,
in besede zapeljive
usta njih šepečejo.

A zaman, podoba ena
plava pred menoj, in drugim
ni odprto srce moje.
Ve li večni Bog, zakaj?

Ha! . . . Pokazala bi rada,
da ne ljubiš me, ne maraš;
da me ljubiš, jaz povem ti,
ker samà tegà ne veš.

Dan bo prišel in je blizu,
da boš mene poiskala,
da boš bol mi potožila
svojo z rosnimi očmi . . .

A sedaj je to še skrito,
ker pomlad še ni v aprilu
in lepo dehteče cvetke
vzbujà šele gorki maj.

Le ti, dekle, ostani

Meglica vso vas že pokrivala je,
okoli in okoli
od tihih rožic v polji
vonjava sladkà se razlivala je.

Pred hišo je lajal vaš sultan močno
in mucika je predla,
a ti si k meni sedla,
poredno mi čevrljala tako:

»Pa vedno mi pravi, kak rad me ima,
no, jaz pa se delam gluha,
res, kot podrepna muha,
nikoder ta človek miru mi ne da.

Pa misli, sevé, da je meni kaj mar,
če tiste brke više!
Naj le brado obriše!
O, mene pa že ne bo dóbil nikdar!«

Tako si dejala in dražesten smeh
krog usten zaigral je,
na lici prebežal je
in skril se tam v majčkenih jamicah dveh.

V teh majčkenih jamicah dveh je lepo,
da je kar neverjetno;
to je tako prijetno,
da v njih sem izgubil vso pamet svojó.

Pa kaj mi bo pamet! He, le naj beži,
saj ji nihče ne brani!
Le ti, dekle, ostani
pri meni s porednimi jamicami!

Zaprta so njena okenca

Zaprta so njena okenca
in ona spi božji sen.
A kje bi jaz spal, kako bi jaz spal?
Pod milo nebo grem ven.

Tu . . . tam . . . se utrne zvezdica
kot solza iz oči . . .
O krasni ljubezni šepečejo
bleščeči tisoči.

Med njimi kot srebrn čoln
pa plove blede ščip;
smehljajo se mu zvezdice,
ko skrije se za hrib.

A da bi mojo znali bol
bleščeči tisoči,
od smeha bi jim padale
solzice iz oči . . .

Take so

V mladosti tam daljni, izgubljeni mi,
pač gledal sem rad vas — device:
Cecilija, Barbara, Nežica,
device-mučenice!

Kako sem se čudil obrazom takrat
in lepim deviškim telesom;
in tihe so bile, trpele mirnó
in gledale proti nebesom.

Zakaj ste postale vse druge sedaj,
Cecilija, Barbara, Nežka?
Nič več ne krasi vas trpljenje sladkó
in tista svetloba nebeška.

Ah . . . Nežica nima več janjčka v rokàh,
ima le prav majhnega mopsa,
a z Barbaro hodi prav sladek gospod
in nosi ji v žepu roks-dropsa.

Cecilija več proti nebu ne zre
in tudi ne svira, ne poje;
poveša prav ljubko glavico svojo,
in ona — dekletce je moje.

Res, deklica, ti me ljubiš

Res, deklica, ti me ljubiš?
Saj ni povedati greh,
kar berem tak čisto, tak jasno
v tvojih nedolžnih očeh.

Prav, prav! Le molči še vedno,
ker ti sramovala bi se;
in kakor me gledaš nedolžno,
nedolžno zlagala bi se.

Le molči in pusti, da pijem
ljubezen iz tvojih oči,
a kadar ti bode zadosti,
z ročicami si jih zakrij!

Ptička

Ptička zapevala
v zelenem boru,
slušala deva jo
na belem dvoru.

Kaj je povedala,
kaj je zapela?
Da je tri ptičke že
ljubčke imela.

»Ej, ej, ti ptičica,
ptičica zala,
je-li, četrtega
zdaj boš iskala?«

»Bodem iskala ga,
bodem dobila,
z njim kakor z drugimi
bodem storila!«

Slušala deva jo
in zarudela,
pescico tako je
tudi zapela.

Ljubici

Ne, molim te ne, le ne misli nikar,
saj nisi nobena svetnica!
In veš, da bi deli te noter v oltar,
ko bila bi kaka svetnica.

In tudi ne bodem od daleč te zrl,
saj nisi ti Jeriho mesto!
A jaz pa ne Mojzes, da prej bi umrl,
ko prišel v to Jeriho mesto.

In grozen je s tabo res, ljubica, križ,
ker sama ne veš, kaj da hočeš!
In če te ne ljubim, se grdo držiš,
in če te poljubljam, se jočeš.

Vse druge sedaj bodem strune napel,
nič več te ne božal, ne gladil,
in prosil še manj! Bom za ženko te vzal
in kmalu te reda navadil!

Poklon

Hvala lepa za besede lepe,
hvala lepa, ljubica mladenka!
Bila je beseda tvoja sladka,
ah, in vendar bila laž je grenka.

Za poglede tvoje čarovite,
krotke, nežne — hvalo ti stoterno!
Gledala si res tako pobožno,
a lagala se tako moderno!

Hvala ti za tvoja bela pisma
in za tinto! Vsako tvoje pismo
kaže, je-li, da smo se ljubili,
ah, in vendar se ljubili nismo.

Torej hvala za poglede tvoje,
rožna pisma, sladki tvoj jeziček! . . .
Menil sem, da res si beli angel,
pa si vendarle — nekak hudiček.

V samotah

Lahna sapica pihlja
skozi veje hoj zelenih,
na stezicah osamljenih
mislim náte, ljubica.

Tu se je razlegala
smeha polna govorica,
da je plašna veverica
po drevesih begala.

Ah, zdaj ptičice molčé
v svojih gnezdih opletenih;
od dreves, od trav zelenih
rosne kapljice visé.

Jaz pa, jaz pa hodim sam,
lepše dneve preišlujem
in, kar tebe več ne čujem,
več smejati se ne znam.

Na poljani

Na poljani, na poljani
javor bel stoji,
na poljano, na poljano
sonce ne blešči.
Za lesove, za pogorje
šlo je, šlo je v sveto morje,
in nič več ga ni . . .
Mir je, mir v poljani krasni,
beli javor tih,
slišati ni več šumenja,
listov zelenih.
Aj, ti srce, kaj bi rado,
kaj, da ne miruješ?
Sonce ti ne sveti več,
ljuba te ne ljubi več . . .
kaj še pričakuješ?
Da bo še enkrat vzcvetela
dražestna pomlad?
Da te bo radà imela
sreča še enkrat?
Ne! . . . Onà je šla, ah, šla

in ne vrne se —
kakor zvezda vrh neba,
ko utrne se . . .
Ti je v jasni visočini
več ne pričakuj!
Tvoji, srce, so spomini
in miruj, miruj!

Zimska romanca

O dedek naš, povej, povej,
kako pa je biló potlej?

Oči vanj vsi uprli so,
za drugo vse umrli so.

In gledala je deca vanj,
a gledala ni Metka vanj.

Nje bajka ni zanimala,
tam z glavico je kimala.

A dedek puhal dim — tako —
in pravil pravljico lepó:

»Tam sred lesa zapuščen kraj,
tam stal je grad zaklet nekdej.

Tam spala je že tisoč let
kraljičina kot rajski cvet.

A nihče v lozo ni prišel,
da bi prelepo spet otel.

Pa v gozd izgubil kralj se mlad
in prišel je pred beli grad.

In v grad se kralj izgubil je,
kraljičino poljubil je.

In glej — vzbudila se takoj,
za žensko kralj jo vzel s seboj.«

Vsi bajko so poslušali,
premagati se skušali.

Le Metke ni zanimala,
tam z glavico je kimala.

Pa stopim k lepi Metki jaz
in jo poljubim na obraz.

»Nič se, kraljičina, ne boj,
jaz kralj sem in rešitelj tvoj!«

To je debelo gledala,
pa gorcih mi povedala.

Pa kaj — če pógled jezen je,
ko v srcu le ljubezen je.

Tam zunaj je sneg

Tam zunaj je sneg
in burja nezvanka,
a tebe, nevgnanka,
le radost in smeh.

Ah, vse drugo je šlo,
le tvoj pógled žari še,
tvoje lice rudi še
kot nekdam lepo.

Ni več na vrteh
lepih rožic razvitih,
vijolic ni skritih,
lilij belih ko sneg.

Toda ti si krasnà,
tako strastna in vroča
in sredi naročja
ti vsa si mojà.

Laokoont

Od mehkih rok, od belih rok
kot Laokoont ovit,
pijèm strastnó iz ust ji strup
kot sladki pikolit.

V očeh ji niso kerubim
in niso serafim
in Lucifer samo,
a jaz njegov sem pobratim.

Kako žari obrazek ji
kot v dnu pekla plamèn,
a jaz v tem plamenu gorim
na veke pogubljen.

Pač lepa, rajska kača si,
mehka in živa ti,
in blaženstvo je, ljubica,
s teboj prebivati.

Pa bodi kača, ljubica,
a jaz Laokoont,
Trojanci pa zijajo naj
na nas in Helespont!

Jaz nimam več palm

Jaz nimam več palm in lotosa več
in drugih eksotičnih cvetov;
jaz nimam gazelic in španskih romanc,
jaz nimam več laških sonetov.

Imam pa vijolic dehtečih in rož
in lilij visokih tudi;
in z njimi bom ljubici svoji krasil
prelepe bele grudi.

Kot sonce leskeče in žarke zlaté
pošilja na zemljo — kot lipa,
kot zelena lipa in rožnat grm
na večer svoj beli cvet sipa,

tako zopet pesmice drobne, dekle,
na tvojo lepoto zdaj pojem,
ko črna meglica izginila je
in pomlad spet v srcu je mojem.

Staro srečo zopet si mi dala

Staro srečo zopet si mi dala,
ko si me ljubó pogledala,
in ko si mi belo rôko dala,
vse si, ljuba, s tem povedala.

Pel bom zopet kakor drobni ptiček,
ko zapustil je jetništva kraj,
ko zletel je na livado prosto
k svojim drugom, družicam nazaj.

Pa ne grem jaz na livado prosto,
k drugim družicam, o, Bog ne daj,
v sladko suženjstvo jaz grem le tvoje,
draga moja ljubica, nazaj!

Na Krki

Tiha in nema
se vije krog mesta
in ga objema
kot ljubica zvesta.
Zadnja luč sije
še tam izmed vej,
Krka se vije
počasi naprej . . .
Adijo, adijo!

Ljubica, naj se obličje ti zjasni,
ljuba, ne joči nikár!
V daljno krajino, ah, v boj opasni
kliče me car.
Da se še ljubiva, da se še vidiva,
ljubica, upaj,
morda še kdaj ali morda ne prideva
nikdar več skupaj . . .
Morda še kdaj bom gledal ti v lice
v sladkem zavzetju . . .
ali počival v tuje zemljice

hladnem objetju.
Adijo! . . .

Kakor meglice,
kakor vodice
sredi te reke
časi hitijo . . .
Morda na veke,
ljuba, adijo!

Aj, ta lepa krčmarica

Aj, ta lepa krčmarica,
kak je gladka, kak je sladka,
ona ima bujne grudi,
ona ima dva podbradka!

Do enajstih me ljubila,
potlej me poditi jela . . .
Vzela mošnjo, srce, pamet —
da le ni klobuka vzela!

Da le ni klobuka vzela
moja lepa krčmarica!
Drugo mi bo že vrnila,
kadar moja bo ženica.

Pred krčmo

Oj, mošnjo, pamet in srce
mi vzela bleda Fani;
zaprla hišne duri je
in me spodila strani.

Klobuka pa le vzela ni
natararica Fančka;
na sredi ceste zdaj stojim,
a ona znotraj spančka.

Oj svetle zvezde vrh neba,
prebele desetice,
ki smuknile ste v lačni žep
prelepe krčmarice:

Ve nedosežne ste mi zdaj
ko njene bele grudi;
in luna, ki se mi smehljaš —
in Fani menda tudi!

Sem fantič bil mlad

Sem fantič bil mlad
in hodil sem rad
na lepo Svetó Katarino,
rad v cerkev bi pač,
pa ni šlo drugač
in gledal sem revež skoz lino.

V srebrnih zvezdàh,
z dolgo palmo v rokah
je stala svetà Katarina,
visoka, krasnà . . .
K nji priti bilà
vse dni moja želja edina . . .

O ljubica ti,
neusmiljena si
še bolj kot svetà Katarina . . .
V sobi luč, tu je noč,
jaz pod oknom pojoč . . .
a ni je, zaprta je lina . . .

O ljuba krasnà,
kmalu bodeš samà
še bolj kot svetà Katarina,
kaj zvezdic zre v noč,
o, in deklic tisóč
ima še zelena dolina.

Le smehljaj se, ljuba

Le smehljaj se, ljuba, le mežikaj, le šepeči,
da ne bodem nove maše bral, 1e daj priseči! . . .
Jaz bom pop!

Biti hotel sem kedaj jezični doktor,
potlej drugi Hipokrat, Galen, če ne še večji . . .
Jaz bom pop!

In govoril ljubici sem o poroki sladki,
toda zdaj ne sanjam več o goljufivi sreči . . .
Jaz bom pop!

Kajti ona je besedo dano prelomila,
ni se bala k drugemu v zakonsko postelj leči . . .
Jaz bom pop!

Jaz bom pop! In tam na leci, na visoki,
zoper ženske glas povzdignil bom grmeči.
Jaz bom pop!

»Njih besede so laži, umetni so smehljaji,
Mefistófelove zanke njih pogledi so goreči . . .«
Jaz bom pop!

In prijateljem porečem: »Srečo pravo in resnico
najdete samó v tej dvajsetletni kapljici šumeči.«
Jaz bom pop!

Bolj kot staro, bolj sladko in jasno, ne kot ženska —
vedno bolj se mora vince ti prileči . . .
Jaz bom pop!

Jaged

Oj ti jaged visokorastoči,
ti brezkončno trepetajoči,
pozdravljen mi! — V tvoji bližini
na zeleni višini
ali bela pristava se skriva
ali dom, ki v njem župnik prebiva,
ali kranjski gradič.

En polič
še pod nič,
malo krače
brez plače
in poljubček
vroč
krasotici . . .
In ljubček
gre proč,
po gorici
glasno ukajoč,
tebe, znamenje verno,
hvaleč neizmerno.

Večer

Tam skrivoma
zvezdic pastir
čez log hiti;
polagoma
objame mir
poljá, vasi;
potihoma
odpri mi dver,
županja hči!

Ah, skrivoma,
polagoma,
potihoma
v srce prišla
je misel taka
skrivnostna,
od mraka
do dne belega
nemirna ne
ostavi me,
pa ti, dekle,
ozdravi me!

V mlinu

V zéleni dolini
pa v šumečem lesi
raste breza srebrlista.
Tam ob belem mlini
pod visokimi kolesi
vije se vodica čista.

Pod večerno zoro
pridem jaz čez goro
po lesovih skritih,
potih kamenitih.

»Dober večer, Bog daj,
mlinarica mlada!«
»Dober večer, Bog daj,
duša golobrada!«
»Si li žito zmlela?«
»Še ga nisem vsula.«
»Boš pa zdaj žedela
in za kazen čula.«

V kotu drobni plamen
žalostno trepeče.
Ona gre pred kamen,
žita vanj nameče . . .

»Mlinarica, pridi,
a ti, plamen, vgasni,
da se pač ne vidi,
kak devojki krasni
poljubujem lice.
Le ropoči v hiši,
da se pač ne sliši
sladke govorce.«

Hitro sredi hrama
kamni se vrtijo,
kratke ure nama
kakor blisk bežijo.

Tam križpoti

Tam stoji križpoti
hiša kamenita,
z lozico ovita,
s slamo je pokrita.

Mlado dekle notri
na šumečem stroju
šiva lepa krila
po pariškem kroju.

Ko bi le jeziček
bolj kot stroj ne tekel;
oj, kaj je čez mene,
kaj je vse že rekel!

A kako naj revež
njen jeziček vstavim?
A kako naj revež
deklico pozdravim?

O, že vem! Na ustni
bodem jo poljubil,
bodem o ljubezni
par besed izgubil.

Ni vrag, da bo potlej
najskrivnejšo tajno
tudi sklepetala —
sladko ljubav najno.

Na mostu

Ljubó šepeče lipa
in jagned se ji čudi,
ljubó devojka moja
in jaz jo ljubim tudi.

Pa kaj te ne bi ljubil,
ko zreš tako prijazno,
da se ne da izreči
z besedo neizrazno.

Glej, kak se bliža mesec
izvoljeni zvezdici,
kak se nagiblje breza
k srebrni studenčici.

Kak valček, glej, za valčkom
šepetajoč se trudi
in mu poljubček nudi . . .
In jaz dekletcu — tudi.

Šumi les

Šumi les. Greva
po senčnih poteh,
molčiva, brblja
pa sinica v vrheh:
Fuj, fuj, cicifuj.

Kraj tihe vasi
Marijo zvoni.
Marija molči,
v mojem srcu žgoli:
Fuj, fuj, cicifuj.

Šumi les . . . In jaz
zavriskam glasno;
in skrije obraz,
jo poljubim sladko:
Fuj, fuj, cicifuj.

Pa sveti Florjan
bo kmalu zvonil,
zvonil bo zaman,

ah, zaman bo gasil:
Fuj, fuj, cicifuj . . .

Še rajši

Pač tvoj mi smehljaj je najslajši,
o rajski moj cviček! A glej,
še rajši ga vidim, še rajši,
če pride od tam izmed vej!

Pač rado oko mi je zrlo
v kozarec izbrušeni ta,
pač rad sem ga spustil skoz grlo
v goltanec izsúšeni ta.

In vendar se rajši bi, rajši
na ličecu njenem napil,
ah, tam se je grozdek najslajši
s skrivnostno poltemo zakril.

V gostilni

Zašlo je žarko sonce,
utihnil daljni zvon,
a v naši tihi sobici
še poje polifon.

In v moje srce slavček
predrobni je zletel,
predrobno spletel gnezdece,
predrobno je zapel.

Kot o večerih poje
ob senčni stružici
o svoji lahki ljubici,
o plahi družici.

Njegove melodije
sekiric nimajo,
njegova sladka čuvstva pa
se nič ne rimajo . . .

Ni vinca tako sladkega
še v Beli Krajini,
kot dražestno reznó-sladki
poljubi najini.

Zato le daj še, ljuba,
še pet, še pet minut,
potem bo slavčka vzdignila
iz gnezdeca perut.

Zašlo je žarko sonce,
utihnil daljni zvon,
utihnil tudi davno že
pojoči polifon.

To vse ljubezen stori

Včeraj sem pozdravil ljubo,
in onà na grudi
glavico ljubó nagnila,
odvrnila tudi.

Danes sreča me prijatelj:
»Hálo, dva oblačka
pod očmi, a kje si krokal,
da imaš zdaj mačka?«

Tam sosedu porogljivo
dragi me obira:
»Glej, kako je bled poeta,
že poetizira!«

Pride tretji in se čudi:
»Bog te čuvaj zlega,
kaj da bolj se ne varuješ?
Bolen si, kolega!

Bolen si, kolega dragi,
pojdem po zdravnika!«
»Ha, če pravega pripelješ,
hvala ti velika!«

Na trgu

Noč trudna
molči,
nezamudna
beži
črez mestni trg luna sanjava.
Vse v mraku
mirnó,
na vodnjaku
samó
tih vetrc z vodoj poigrava.

Vodice
šumé
in rosice
pršé
brez konca v broneno kotanjo;
brezdanj je
ta vir,
šepetanje,
nemir
brezkončna, kot misli so nanjo.

Pa blizi
ni cest,
ah, v Elizij
do zvezd
ne morete kaplje šumeče.
In smele
željé
do Angéle
mojé
hitite zaman hrepeneče . . .

Noč trudna
molči,
nezamudna
beži
čez mestni trg luna sanjava,
ki ruši
pokoj
moji duši
nocoj,
brezskrbno pa deklica spava.

Sapica pihlja

Sapica pihlja, majè
pod oknom vinsko trto,
duh nemirni plove tje
skoz okence odprto.

Glej, nebeških zvezdic svit,
čuj, sapic šepetanje . . .
Kaj zvezdé, kaj sapice,
ah, kaj se menim zanje!

Glej, skoz okna luči sto,
čuj, mestnih voz drdranje . . .
Kaj vozovi, luči mi,
ah, kaj se menim zanje!

V sobici tam luč gori,
enajsto zvon naznanja,
moja ljubica sladkà
prelepe sanje sanja.

Vsaj eden njenih svit oči,
vsaj eden vzdih nje grudi
da videl bi, da slišal bi,
sladko zaspal bi tudi.

Lastovica prišla

Lastovica prišla,
lastovica našla
gnezdece, vanj séla.
Zopet je krog hiše,
zdaj pri tleh, zdaj više,
letati začela.

Saj ni lastovica,
misel le je prišla
v moje srce bedno,
da krog Angelíne,
dokler dan ne mine
letala bo vedno.

Ah, prišel bo deček,
gnezdece razdrobil,
bedna lastovica!
Bedno moje srce:
tebe je že davno
ljubica-devica.

Naivna gazelica

V soncu večernem na trgu skoz okna obrazki ko mak skrivno pokukali so. Pa zakaj? I, šel je čez tlak.

Šel je iz mesta, na polje, za reko, ki roža tam raste, roža vsa polna čebelic. Zakaj? I, med je sladak.

Hodil je gori pa doli in že so nebeške zvezdice ljubko zasvetile v jasnem. Zakaj? I, saj je že mrak!

Čaka in čaka nestrpno in meče drobtine v vodico ribicam urnim, ki švigajo k njim. Pa zakaj?

I, nagon je tak.

Dolgo ni treba mu čakati, kmalu se deva prikaže tiho šumeč med grmovjem. Zakaj? I, v službi ni vsak.

Moje ljubice

Lipa je šumela,
pa utihnila.
In cvetel je kostanj,
zima cvet upihnila.
Vitka smreka, zelenela nisi,
pa dehtela si,
zeleneča ovenela nisi.
Ko zbledela si,
to si bila priča
malega božiča.
Prva ljuba bila črnolaska,
pa — umrla je,
druga ljuba bila rjavolaska,
pa se z manoj sprla je;
sit sem bil do grla je.
Tretja moja ljubica je vitka
bolj kot smreka sred lesá,
in do zadnjega počitka
bodeš ljuba sred srcá.
Saj če boš zbledela,
ljubica blondinka,

v rokah boš imela:
kodrolaščka — sinka.

Angelini

Izpod temne, sive skale
mal potoček žubori,
a nad temno, sivo skalo
bela rožica cveti.

Z neusmiljenim očesom
niti ne pogleda nanj,
ki že mora zapustiti
kraj prelepih, sladkih sanj.

Ko že mora zapustiti
ravne tratice, gore,
ko že mora daleč iti
v večno, dáleko morjé.

Po visokih, prostih bregih
cvetke rastejo povsod,
lepše, míleje, prijazne
zanj nikoder več drugod.

Ne brbljaje, žuboreče,
kakor prejšnje, prejšnje dni,
mirno, tiho potok teče
skozi mesta in vasi.

Težke brode dalje nosi,
nosi ladije težké,
vendar tiho, mirno teče,
v večno, daleko morjé.

»Angelina, vidiš potok?«
Toda ljuba zamiži.
»Angelina, čuješ potok?«
Toda ljubica molči.

Kamor koli hodim

Kamor koli hodim, veš, kdo z manoj hodi?
Tvoja bradica lepà.
Kaj da z manoj hodi, to naj Bog razsodi,
tvoja bradica lepà.
Pa ne boj se me nikari . . . ni se ti odmajala,
da bi se kedaj, ej, le brez straha bodi,
tvoja bradica lepà.
Toda čuj, da se ne bodeš ugibaje vsajala,
glavo mi je zmešala kot Evo zlodí —
tvoja bradica lepà.
Ko si bila pri koncertu, pri kadrilji rajala,
ni zanimala mantilja me po modi —
tvoja bradica lepà,
ta me je zanimala, in kjer si se sprehajala,
v šumni družbi, vedno mi po glavi blodi —
tvoja bradica lepà.
Sladka me je pač radost v kapiteljnu obhajala,
ko molila je sveto k svetá Gospodi —
tvoja bradica lepà.

Pa naj hodim, Ahasverus, križem svet, porajala,
vem, da bode se povsodi —

tvoja bradica lepà.

Ah, in vendar bode me opravljala, ovajala,
kadar pojdem na zahodno stran odtodi —

tvoja bradica lepà.

Ljubi me, deklica

Ljubi me, deklica, nad mi ne jemlji,
ah, in ohrani me v materi zemlji.
Gledal sem v zvezde, pa one ne rešijo
večne uganke, srcá ne utešijo;
gledal v naravo, zrl hipno sem strinjanje,
večno ločenje sem zrl, izpremínjanje;
hodil po ulicah: večna mizerija,
sama prozaičnost, sama materija;
vrnil se v dušo: »Oj stokrat prevarjena
duša, povej mi, zakaj si ustvarjena?«
»Stvarnik ni vstvaril me za preiskávanja,
ni me ustvaril za sama zabávanja,
le za ljubezen me dihnil je vate,
le za tem ciljem si trgaj podplate.«
Ljubi me, deklica, in ne oviraj mi
ustnice z ustnami tvojimi spajati,
ah, in nebeških oči ne zapiraj mi,
da se ne more z dušico ti shajati
duša mojà. Le smej se, le smej se,
duša mojà, po teh zimah ogrej se,
duša mojà, po vseh blodnjah zdaj ti,
duša mojà, v njeni duši počij.

Nedelja je danes

Nedelja je danes, nedelja,
vse črni peščeni so poti;
igranja, zabav in veselja
so polni gostilniški koti.

Le dva sta, ki tépek in lesnik
ne dasta za sladke maslenke;
ne dasta fijakar in pesnik
za vruga ne konj za mladenke.

Ej dobro, da služim drugače
kot ona rumene denarce,
kak sicer bi rezal si krače,
kak danes bi praznil kozarce?

Kadar za gorami

Kadar za gorami tam daljnimi
nebeško sonce zahaja,
črna tema se vzdigne od vzhoda tam,
črna žalost pa v duši vstaja.

Brez svetle mi luči živeti ni moč,
in iskal sem jo v pergamenih,
iskal sem jo v knjigah do polnoči,
a nisem je našel v nobenih.

Iskal je v naravi in v zvezde sem zrl.
O, pač so v njih trdi zakoni,
o, mrzlo, tak mrzlo, da strah, mi zro
nešteti milijoni.

Naposled si ti, moje lepo deklé,
temó razsvetlila in sušo
rosila s solzami — in srečen sem zrl
v deviško tvojo dušo.

In kadar zdaj sonce za daljne goré,
za tihe vrhé se skrije,
zasveti mi luč tvojih lepih oči,
še lepši mi danek zasije.

Šum vira in zefira

Šum vira in zefira
pa gaja zelenega,
žar kamna in ciklamna
in sonca rumenega,
duh vijolic in trnjolic,
ki sapica žene ga,
mirú mi ne morete dati,
mirú izgubljenega . . .

Pak prideš čarodejka,
dobiš zapuščenega;
preljuba kranjska Zulejka,
razven tebe, vira studenega,
ni mi treba nobenega.

Še edenkrat rečem

Še edenkrat rečem: Devica,
ne pojdi, ne pojdi odtod!
Zaman, to je tvoja kaprica,
ti greš, no, pak srečo na pot!

Enkrat še oči govorijo,
enkrat še mi je paradiž
odprt za trenutek. Adijo!
Vlak žvižga in proč mi hitiš!

Vlak tam za meglenimi, griči
zažvižga in se izgubi,
in ti — sediš v mirnem kotiči,
in name — pozábila si.

Čemeren grem iz mesta

Čemeren grem iz mesta,
da v vinski se hram umaknem
in suho si grlo oplaknem,
v novine nos svoj vtaknem.

Tu smeje se šumna družba,
ej, pač se nabrenkala cvička;
debela mamica čička
smehljaje se radi dobička.

In glej mi ga — polička!
Smehlja se na moji levici,
na desni smeh kroži na lici
točajke, pravi tici.

In glej, moje srce zapoje
kot v srečne čase tiste,
zakrešem jih, plesnive liste,
napijem se kapljice čiste.

Vrnitev

In zopet je danes prekrasen dan
in kakor v nekdanjih dnovih
na kapiteljnu sveti mi zlati križ
pa se koplje tam v mirnih valovih.

Ej, valovi, svedoki mi srečnih dni,
kaj ste vedno še tukaj v pogorju?
Ne, motiš se, motiš, že davno oni
tam v črnem plavajo morju.

Ob pisano ladijo pljuskuje tam,
a nad njimi letijo delfini,
veselijo se, ne želijo si
po stari domovini.

Nič več te ni, ljubica prejšnjih dni,
v meščank naših pisanem krogu . . .
na drobnem pesku, na trgu več,
ni v mirnem, sanjavem te logu.

Ej, Bog ve, kje rasteš, razkošni moj cvet,
kje nad tabo drhtijo metulji,
ej, Bog ve . . . No, dnevi nekdanji lepi
so davno preminuli.

Osameli

Z menoj si, ljuba, šetala,
raj sladki mi obetala,
pa kje si, ljubica, zdaj ti,
in kje, oh kje pa jaz.

Že pozna je ura pozvanjala,
sva sladke sanje sanjala,
Ljubljana šumela,
prehitro je ura hitela.

Dušico íma zdaj tvojo nebo,
zemljíca ima zdaj tvoje telo,
zemljíca, nebó pa sta brez mej,
ah, kje naj iščem te, povej?
Oh, kje si, ljubica, zdaj ti,
in kje, in kje pa jaz!

Pod vrbami žalujkami

Pod vrbami žalujkami
polzijo lahni valovi,
tak meni plovejo dnovi
pod vrbami žalujkami.

Tak misli brez nehanja
se skrivajo, ne počivajo;
se v globoko morje prelivajo,
noter v črno mórje kesanja.

Kam, prijatelj, letiš

Kam, prijatelj, letiš,
čemu više hlepiš? . . .
Glej, nizko so vinske gorice
z belimi hrami,
veselim obrazom,
snežniki kipijo v zvezdíce
visoko nad nami,
pokriti so z mrazom.

Zapuščeni

Še lani je ljubila me,
a letos zapustila me
je ljubica mojã.

In še je zima in še ni roŹ,
pa Źe pride k meni njen lepi moŹ.
Ej, lepi moŹ, lepa gospa!

»Preljubi moj, predragi moj,
moja Źenka bo porodila nocoj!«
In tako je dejal repeč:

»Naredi mi zibko pisano,
na eno stran roŹo narisano,
na drugo stran nagelj rdeč,

da bo zibala, da bo sanjala,
z nogó da bo zibko poganjala
in aja-tutajala.«

In delam zibko pisano,
na eno stran rožo narisano,
na drugo stran nagelj rdeč,

da bo zibala, da bo sanjala,
z nogo da bo zibko poganjala
in aja-tutajala.

Že delam jo tri dni, tri noči,
pri mojem srcu zdravja ni,
ah, kakor da vidim, se mi zdi,

pred sabo črno krsto tu,
vse svoje želje, vse nade na dnu,
vse svoje srečne dni . . .

Lepa roža

Lepa roža
v svetli gredici, zelenem vrti,
sapica boža
lici rumeni ti, ustni odprti!

Pesmi pa moje, živahni metuljčki,
ki so pripluli na tankih perutih,
naj se na trnih pobodli bi krutih,
naj bi poginili, krasni metuljčki?

Ej, pa ne marajo mladi umirati,
ej, pa ne marajo zreti le nate,
oni si hočejo v svoje kosmate,
gladke trebuščke meda nabirati.

To so navihani mladi Lukulčki,
tebi zastonj že ne bodejo služili;
drugi se bodejo rajše pridružili,
kratek čas delali — krasni metuljčki.

Čuj, za logom
klopica! Prideš? . . . Vsaj za minuto . . .
Ali pa zbogom!
Saj radi tebe ne pojdem pod kuto. —

Pa zelene brstiče poganja

Pa zelene brstiče poganja
vsaka vejica kostanja.
In poljubi jih sonce edenkrat,
pa privabi že listke zelene;
in poljubi jih sonce drugikrat,
sredi listkov že cvetje požene,
in poljubi jih sonce tretjokrat,
ah, že je omamilo mene.

Čez pešček bel

Čez pešček bel, od senc poljubovan,
gre ljuba nasproti ta krasni dan.
Vzbrstele so nežne ji grudi,
mehké so in polne ji tudi;
čim mečje so in pólneje,
tem bolj moje srce bolno je.
Ali ti si mi bleđa ko beli sneg,
ko beli, že davno skopneli sneg!

Kesanje

Aj, šumite, le šumite, ve globoke vôle,
ve od šum omračene,
kaj to kažete nebeške luči, vôle,
pak obraze spačene?

Ah, tako je mene to življenje
hudo preobrázilo,
ne poznam te, duša, ah, trpljenje
v prah te je pogázilo.

Prav je, prav je, kaj si jo zapustil,
svojo ljubico zvestó,
kaj besedo si trdó izustil,
da vesela več ne bo!

Ljubica je belo roko dala,
proč se obrnila je,
žalosti pa ni kazala,
žalost zagrnila je.

Šumi, veter od zahodne stráni,
vest mojà, ne kliči me,
daj, ugliši vest, vihar mi vdani,
ali, blisk, uniči me!

Ni ga, ni ga moji duši več zdravila,
ranjeni, pokvarjeni,
ni ga mrtvi ljubi tolažila,
od mené prevarjeni.

Novi akordi

I

»Pojdite k vragu, neumne besede,
čustev nerodne šivilje!
Ali ni ene iz vaše ni srede,
ene tak modre šembilije,
da bi si upala gori do blede
ljubice, tanke mi lilije?«

»Jaz!« »A kako ti je, mala, ime?«
»Ljubim.« »Tvoj oče?« »Nemirno srce.«
»A tvoja mati?« »Pa duša je tajna.«
»In domovina?« »Vsa zemlja brezkrajna.«
»Pojdi! Mordà se v ponižnem te krili
lilija moja usmili.«

II

Oj tisoč zank in spon
in trnkov milijon
bi želel, da bi te dobil,
o draga!

Postal sem lahkokrnil
škrjanček, torej čuj
me, ljubica, ne suj
me s praga!

Oj tisoč zank in spon
in trnkov milijon
bi želel, da bi te dobil,
o ljuba!

A kdo te je ovil,
da vsa si zmedena,
zavita in zapredena
ko buba?

Postaneš ti metulj?
O, potlej bom odplul
s teboj do zvezd; do raja,
v azur . . .

Tja gori se izgubljala
in bova se poljubljala
brez konca in kraja,
brez ur . . .

III

Ljubim, je rekel Jehova in vstvaril v tej uri
zemljico;
ljubim, je vzdihnila zemlja in dala naturi
cvetico;
ljubim, dé ona, kraseča te sladko
devico;
ljubim, še jaz, ko ti pišem to kratko
vrstico.

IV

Če hočeš biti carica,
ne morem ti pomagati,
ne, ne:
car mora ljubiti ves rod,
a kaj bi zate bilo? Kot!
Ne, ne!

Češ biti generalica,
ne morem ti pomagati,
še manj
vse razdejal bi general,
jaz v srce ti le meč poslal,
le vanj.

Je vzor li tvoj uradnica,
ne morem ti pomagati:
sedi,
čačká in prost ni on nikol,
a moj nebeški protokol
si ti.

Če hočeš prostega moža,
potem se da pomagati,
da, da!
Za srečo vem: ti bodi ključ,
za pravdo vem: ti bodi luč
mojà!

V

A kaj, ko ti si devica
tako slaba, grlica moja,
moja slika, visoka cvetica,
ti drhtiš i pred sapico boja.

Kot ob uri nevihte hudi
se ti zožijo grudi,
ko se prikažem iz cestnega praha.
Ah, kak te ljubim, srnica plaha.

VI

Béži, béži pred menoj,
samo ne zbéži!
Če te ne dobim takoj,
kmalu boš v mreži.

Ej, sladkejše je potem
plámeno lice
in gorkejši je objem
trudne device.

Na molu San Carlo

I

Na tisoče let, vsak dan
hitiš čez visoko obočje
k nižinam obzorja
v mehko naročje
vesoljnega morja,
sonce nebeško!

Poslušaj na tisoče let
lahne govorce
in zreš neprestano
v mōkre zenice
ti strastno in vdano
drhteče neveste.

Kako bi žarelo ti
v samotah neskončne praznine,
kako bi živelo?
Ko jaz, ki mi gine
mladost nevesela
brez ljubice drage?

Kajne, da bi dalo ti
življenje večno kaj rado
za eno družico,
drobno in mlado
nebeško zvezdico,
za en trenutek?

II

Sijaj, sijaj, sonce,
na te šumeče vodice!
Naj se, naj se spominjam
sladke nje govorice!

Sijaj, sijaj, sonce,
na te mirne ravani!
Naj se, naj se spominjam
na njen pogled vdani!

Ti do dna jim siješ,
car nebesni, visoki,
nad zemljo hiteči
jastreb bistrooki.

Ali jaz, ljubica, nisem
skozi oči milino
videl ti v grudi neverne,
v tvojega srca temino.

Nisem videl, jaz slepec,
nezvestobe tvoje,
črva, neverna ljuba,
ki ti v srcu gloje.

III

No, časi so minoli,
zbežali ko potok dereč,
kot oblak nad ravninami gnani —
in, ljubica lepa, nikoli
midva se ne vidiva več!

Če pa v žitja se snideva struji,
spoznati ne bo se nam moč;
in če se spoznava, neznani
ostaneta srci in tuji,
ko južni dan, severna noč.

IV

Moj Bog, kako je pač ljubil to noč,
te mrzle zvezdice
in bele ravnice
moj pogled vroč!
Kako je ljubilo moje srce
tišino in mir,
ko je prišel večer
nad temne goré —
tedaj, ko je zubelj v kaminu žolt
zlatil svetlobo mehkih las,
tvoj vitki stas
in belo polt.
Še vedno pred mano leskečejo
tvoje črne oči,
glasovi sladki, kot prejšnje dni
trepečejo.
Očitajoči glasovi, čemu
se bedni duši javljate,
čemu jo ve pozdravljate,
morilke njenega miru?
Saj vi glasovi ste bili,

ki mene prevarili ste,
saj vi pogledi ste bili,
ki mene preslepili ste.

V

No, časi so minuli,
ko sem ljubil blede smrt,
sedaj pa ljubim tebe,
o juga sončni vrt!
Kjer se razkošne rože
valov dotikajo,
med njimi pisane kače
nakvišku sikajo.
Lepo zaznamenovane
z znamenjem križa so,
potomke one kače
iz paradiža so.
Krog žrtev se nesrečnih
drhteč ovijajo
in jim življenje sladko
do dna izpijajo.
In rože nad valovi
in sončni žar v valéh,
narave tisočeri
šepet in jok in smeh,
ah, vse drhti v razkošju

in vse veselo je:
kaj čuda, da še moje
srce se vnelo je!
Da je hvaležno tebi,
ki mu ljubav deliš,
o sonce jasno, roža
in sladki paradiž!

VI

Tam za vodami, tam za gorami
luna svetlà se pojavila je. Dober večer!
Vzplavalà čeznjo je tanka meglica,
bel šal kraljici napravila je. Dober večer!
Zvezda pri zvezdi se lesketajoči
krog vladarice postavila je. Dober večer!
Godba šumečih glasov pa jo glasno
tam iz nižine proslavila je. Dober večer!
Radost se zopet je v srce vrnila,
ki ga že zdavnaj ostavila je. Dober večer!
Prišla je ljubica, dete pomladi,
z mehkim me glasom pozdravila je. Dober večer!
Ej, vse načrte in sklepe razuma
v brezno morjá strmoglavila je. Dober večer!
Kakor dreveči Nil polja egiptska,
dušo z veseljem poplavela je. Dober večer!

VII

Kakor labud belogrudi počasi
plove moj čoln po gladini morjá,
tiho se koplje v šumečih vodicach,
v blaženstvu koplje se duša mojà.

»Čudež si, ljubica, ti naredila,
smrt ti od mene pahnila si;
zopet si nade mi v srcu prižgala,
zopet življenje vanj dahnila si.

Jaz sem umrl. Oj dekle, pomisli:
moje široko razprte oči
videle niso nebeškega sonca,
sladkih ni čulo uho melodij.

V moje srce se iz nežnega loka
ostro puščica izprožila ni;
zame ni pomlad na licih vzcvetela,
grud se deviška izožila ni.

Okamenel sem klečal pred oltarjem,
ki ga krasil kamenit je idol;
molil sem krasno, a hladno obličje,
molil celo kameniti prestol.

Menil sem pa, da ta hladna devica
roke na prsih razkrižala bo,
z mehkim nasmehom se, milim pogledom,
vernemu slugi približala bo.

In šele ti . . .« Toda nisem ji mogel
praviti dalje historije te;
smeh je ušel pri očeh nagajivih,
smeh ji ušel skozi ustne sladké.

In zasmejala se morje prostrano
in zasmegal se je lahni zefir
in zasmejale se drobne zvezdice
v tihi, neskončni, brezdanji večer.

Toda zaprl sem ji ustnice zlobne,
s strastnim poljubom zaprl sem jih . . .
Čolnič hiti ko labud belogrudi,
vetrc objema nas lahen in tih.

VIII

Kot na majke prsih belih
detece nebore sanja,
tukaj v krajih osamelih
voda ziblje čoln brezdanja.
In drevo se nad valove
tiho, radovedno sklanja
iz dežele daljne, nove,
kakor da lehno pozvanja.
Tam v globini krasno mesto,
sredi mesta katedrala.
Vanjo lepo je nevesto
živa družba pripeljala.
Dom visoki razsvetljuje
tisoč srébrnih lestencev,
tisoč glasov oznanjuje
sladko srečo zaročencev.
Toda — ženin, on ne gleda
svetlih luči v kandelabrih,
šumna godba mu preseda.
Ej, v njegovih prsih hrabrih
ena luč žari krasneje

kakor vsi nebá svetovi,
eden glas zveni krepkeje
kakor vse zemljé zvonovi.
Kakor sončni žar cvetice
svit oči pijè mu duša,
glas izvoljene device
kot zamaknjena poslušá.
Kar se zgane kip v oltarji . . .
Iz oči, ki v njih ljubezen
ni svetila v mili zarji,
švigne nanjga pôgled jezen.
In vse luči potemnijo,
sladki vtihnejo glasovi,
zopet v trudno melodijo
me objamejo valovi.
In drevo se nad valove
tiho, radovedno sklanja,
sladka ljubica me zove,
kakor da lehno pozvanja:
»Zdrami se, moj ljubček, zdrami,
kaj si se tako zamaknil,
tam med črnimi vodami
kaj si novega iztaknil?«
Da je čas kot brzi vranec
tam po stepah divjajoči,
a spomin pa samozvanec

lev, ki v hipu nanjga skoči . . .
Čas je sonce, ki nam večno
na visokem nebu sije,
a spomin z megló nesrečno
našim ga pogledom skrije . . .
O, da bi ti veter bila,
ki prežene megle črne,
o, da bi moj čoln vodila,
dokler se v pristan ne vrne.

Čuj sanje mi

Čuj sanje mi sinočnjega večera:
Dva ljuba, draga sta umrla.
Še edenkrat sta se ozrla
na zemljo in sred nočnega zefira
sklenila v strasten, vroč objem.
On bil je v njej in ona bila v njem.
In angela teh duš sta stala
pri kraju in čakála in čakála . . .
in duši sta pozábili na raj . . .
Za kratek hip? Na vekomaj?

II

Na očevem grobu

Povedi, mračni me grobar, s seboj
na zéleni, na senčni grob njegov,
kjer križ železen, kamenit je krov,
pod njim uživa otec svet pokoj.

Ah, dobro ti je tukaj, otec moj!
A jaz potujem pot ti negotov
brez smotra, brez prijateljev, drugóv,
brez sreče, sam, a z dušoj žalostnoj.

Zakaj si pravil, otec, mi nekdej
o svetski sreči, otec? Sèn je, sèn!
Življenje je sovraštvo, večen boj . . .

Pač ljubim te, a ker te ljubim, znaj,
ne voščil bi ti spet iz groba vèn.
Le spavaj, spavaj, srečni otec moj!

Jesen

Oj šumi, šumi, les, šumljaj, šumljaj,
potoček moj, oj sapica, pihljaj!
Trpi mi duša zapuščena, vzdíše,
jaz mislim, mislim, v gozd grem tiho, tiše . . .

»Pozdravljen! Si li ti, moj ljubček, kaj?«
Strmeč in plašen se ozrem nazaj,
ne vidim nič! . . . V obraz mi vetrc piše
in vznáša listje više, vedno više.

Kam greš, jesen? Nekoliko postoj!
»Na jasni jug jaz grem, v toplejše kraje,
na dvor zeleni, beli gradič svoj.

Krog oken, vrat visi sadje najslaje,
tam krasne so noči.« Jaz grem s teboj,
o starka ljuba, tam bi bil najraje!

Zastonj

Res težka, pridgar, tvoja je naloga!
O, kolikrat svariš jih brez uspeha:
»Kristjani moji, varujte se greha,
Boga se bojte! . . .« Nihče te ne uboga.

Res grozen križ je tebi in nadloga,
ker dostikrat ti je že to uteha,
da še ne spita, da se jima zdeha,
gospod soprog, pri njem gospa soproga.

Res so podložniki ti kaj navzkrižni.
I moji niso po najboljšem kroji!
Jim pravim: »Bratje, bodite ponižni!

Ne večne pravde, neprestani boji!
Naj bližnjega krščansko ljubi bližnji!«
Zastonj! Ne slušajo me — brki moji.

Nekemu literatu

Oj, v staro-staro — starodavnem času
živeli niso le na pevski gori,
živeli tudi na preroškem dvori
so pesniki tam spodaj ob Parnasu.

Kar modra Pitija v preroškem glasu
naznanila nad temnimi predori,
povedali so ljudstvu pesmotvori
v daktilov in spondejev bajnem krasu.

Kaj si morda iz onih Delfov, ljubček,
ki si naredil pesmi tolik kupček,
nabrencanih romanc in fantazij?

Ki dobro veš, da sam ne veš, kaj pišeš.
Poslušáš Pitijo? Sam paro dišeš?
Kaj si prišel iz onih Delfov ti?

Morituri

Mladenič šel je pozno v noč domov,
tam sredi loze v cerkev se ozrl;
oj, toliko da revež ni umrl:
ker polna cerkev bila je duhov.

Brez glav so prišli iz temnih grobov
in peli litanije so brez grl . . .
Ej, to jo je mladenič proč udril
in ni rešitve čakal od zvonov . . .

Tako kot v oni strašni, pozni uri
v slovenski tudi je literaturi . . .
Brez grl jih mnogo je, brez glav nič manj.

Bežim pred vami, slavni morituri,
ker, kaj je treba tožnih vzdihovanj,
čemu je treba brezkoristnih sanj?

Kritikom

Srcé mi je morjá širina mirna
in duša je morjá globoko dno,
skoz steklo vanj ne seže ti oko,
celo gladina bo ti neprezirna,

profesor moj! Ej, ladija prešerna,
ti skupaj zbito, zmašeno telo,
le glej, da te vihar razdel ne bo
prej, ko zasije zvezda ti večerna.

Pa zvezda ve za morja poti vse,
pa zvezda ve za vse strastné viharje,
za čustva, misli, skušene brodarje.

A glej, kako naj ti pristan odpre,
kako naj te valov, neviht obvarje,
ko zvezda-ljubica le vame zre . . .

Tantal

Tantál trpi pač strašne bolečine
tam v strašnem tártaru, kjer se mu veja
z razkošnim sadjem zapeljivo smeja,
a ko jo če doseči, spet izgine;

do grla sega val mu studenčine,
a da bi ga minula strašna žeja,
a da bi se napil vodé, nadeja
z vodó, ko vpôgne se do nje, premine.

Pogledov žarnih tvojih, najmileja,
želim in ustnic méda, lic miline,
a kaj — ko je med nama taka meja,

ki je ne tvorijo bregov strmine,
ki jo nemilost tvoja le nareja,
ki meni vedno begaš iz bližine.

Vijolica

V krasni živela je nekdaj poljani,
kjer v travah se srebrn potoček vije;
metuljčki, videti nje lepotije,
in drugi ljubčeki krog nje so zbrani.

Zato upre očesci k nebu vdani,
naj reši jo nevarne tovaršije,
naj jo v samoto tiho, revo, skrije,
ker zdaj v nevarnosti je neprestani.

Usliši Bog molitvico naivno
in presadi v samoto cvetko divno.
Tam raste zdaj dehteča in vesela.

Le tu pa tam obišče jo na skrivno,
da bi jo poljubila in objela
in šepetala par minut, čebela.

Štefanija

I

Temnó je danes, ah, tako temnó!
Kaj vas je treba žalostnih oblakov?
Čuj! Tihih, bližajočih se korakov
kot lahka sanja ona gre mimó.

Oj, dober večer! — Bog daj! — Kak ljubó
tresoč je glasek njen! Odgovor makov
na sapice pozdrav sred cvetličnjakov —
da še trepeče mi srce bolnó.

Poslušam . . . Nje stopinji vedno tiši . . .
Tak lahno, tiho ljubav, sladka nada
v srce hiti; ne vidi se, ne sliši . . .

Kak čudna v teh deželah je navada,
da tujka še ne trka ne pri hiši,
brez trkanja bi v moje srce rada . . .

II

Oj, Emil, Emil, detece veselo
priteče k meni v srajčki in sezuto,
da bi objel ga, da bi me objelo
in mi voščilo: »Tata, dôbo úto!«

Oj, Emil, Emil, v čelce tvoje belo
in v lice, s cvetjem dražestnim posuto,
in v očki gledal bi življenje celo,
a mislil bi, da gledam le minuto.

Poljubil si, objel me? Res lepó!
Ná tudi ti na čelce, v ustni, lica!
Prav taka tvoja jih ima sestrice.

Sestrice tvoja je deklè ljubó;
da radi nje mi je srcé bolnó,
ne bode menda prazna govorica.

III

Dejali so, da sem pač tak in tak,
da sem metuljček, ej, da sem čebela,
ki lep ji je in dober cvetek vsak —
o ljubica, in ti si jim verjela!

Prišla je siva starka v sivi mrak,
na suhe prste šteti je začela
vse ljube, kamor sili moj korak —
o ljubica, in ti si jim verjela!

»Čez leta tri!« takó sem ti dejal . . .
A kakšno zdaj te vidim pred seboj:
oči mračné, medlé, obraz upal!

In ta otrok, kajne, je sinček tvoj?
Kak lep! Res, žena, tebe mi je žal . . .
Ne joči! . . . Sinček, nič se me ne boj!

Zapustil sem

Zapustil sem ljubljansko belo mesto,
zapustil v njem sem ljubico nezvesto,
obupan se opil in v svetli noči
po cesti stopal sem odmevajoči.

Sijala luna je na belo cesto
nad Šmarijem. Tam pred nebá nevesto
sem padel: »O Marija! Zdihujoči,
trpeči duši daj, o daj pomoči!«

In čudo — srce je mirnó kot prej.
In komaj pridem v Šmarije — glej, glej,
k dekletom živim, v krčmo kamenito,

dá prva vinca mi z domačih mej,
in druga putko dá z mastjo polito,
poljubček tretja z dolgo črno kito!

O Jurček, Jurček

O Jurček, Jurček, ta otrok nevgnan!
Igral se in zanetil ogenj v hiši!
In glej, že šviga plamen vedno viši
in noč je svetla kakor beli dan!

»Pomagaj nam, o sveti Florijan!«
Od vseh strani obupen klic se sliši :
»Vodé, vodé . . . Ne stoj! Nikar ne vzdíši! . . .
Pomagaj! . . .« Ah, in vendar vse — zaman!

Oj, Amor, Amor, glavica pretkana,
zanetil ogenj v srcu! To so čezenj
moj očka, majka, to je striček jezen!

Pa kaj, ko ni ga svetega Florjana
z golido, da pogasil bi ljubezen,
ki je za tebe, ljuba, v srcu vžgana.

Ko na večer

Ko na večer ljubo pihlja zefir
in tiha luna med oblaki plove,
leté čaravnice čez temne krove,
goré, vodé in mirni svit jezer.

In potlej švigajo v poljanski mir
z rogaške gore, vžigajo domove;
in kadar zopet odzvoni danove,
ali, tu ni hiše, tam skednjà nikjer! . . .

A ni-li moja sreča prah, pepel,
kar njo plamèn oči je tvojih vzela? . . .
Zdaj vem, zdaj vem, tvoj ljubi je Mefisto,

in zvéčer nosi te na goro tisto
rogaško, kakor vse čaravnice
metlišče ali del kuhóvnice.

Dejal je Vlah Elija

Dejal je Vlah Elija: »V lihi lozi,
ki ne drži nobena steza skozi,
tam bela se je vila skrivala,
ob zori se v studencu vmivala.

Če videl starec jo — mu Bog pomози!
Srce mu prestrelila v temni vozi . . .
Z otroki pa je rada bivala,
radost je rada z njimi vživala.«

Tako sem videl tebe v perivoji,
kako si ljubko s fantkom govorila,
ki z drobnimi capljal nožicami.

A da bi jaz hitel k bližini tvoji,
to vem, da bi mi srce prestrelila
s pogleda jeznega puščicami.

V kripti

Rumeno sonce zapustim in grem
po stolbi dol, kjer božji grob pokojni
blešči v svetlobi luči raznobojni,
kjer zadi ti stojiš, Jeruzalem!

O sveti Sijon! Zopet te uzrem.
Drže pač nate poti mnogobrojni,
a zame ne . . . Glej, stražnikov razbojni
pogled mi brani, da na pragu mrem.

Te lučke, to so živi mladi dnovi,
ta Kristus pokopana je mladost!
Da, križana bilà moja mladost!

In vendar hvalo bi dajal Jehovi,
da vstala bi kot On v zavezi novi,
no, čas je večni stražnik v nje sladkost.

Zakaj sem bil v kapiteljnu

Zakaj sem bil v kapiteljnu, zakaj! . . .
Tam stala pred oltarjem razsvetljenim
in v lila-krilu, s slamnikom rumenim,
žarela je kot v jutru rosni maj.

Zakaj sem bil v kapiteljnu, zakaj! . . .
S pogledom, bratci, ah, s pogledom enim
prižgala luč mi v srcu zapuščenem,
vgasnila jo takoj na vekomaj,

ker iščem, iščem je povsod okrog,
zdaj v upu rdeč, zdaj v strahu smrtnobled,
zdaj v cerkev grem, zdaj v ulice, zdaj v log.

Zaman! . . . Na nebu se prikaže lep komet,
izgine spet, a vedi večni Bog,
kam prejde on v neznani daljni svet.

Da bi pozabil nate

Da bi pozabil nate, bral sem v knjizi
vse Avguštine, Atanazije,
Gervazije, Protazije in Azije
vse magije pred sabo zrl na mizi.

Vendar, da je bilà pištola blizi,
polastil bi se v hip v ekstazi je,
tako sem pa le pil malvazije,
ki res mi je pomagala v Elizij.

A kaj, še tu brenčala si v moj duh,
o ti ljubezen, ti si muha muh!
Miljon oči imaš, vse poke najdeš.

Ti se v človeka sitna zaletiš,
z oči na nos, z nosú v uho brenčiš,
naposled še v glavó, v glavó mi zajdeš.

Prej dražil sem prijatelja

Prej dražil sem prijatelja: »Poljubček,
kajne, bi bil iz njenih ust sladak,
ko roža so, rubin in poljski mak,
a kaj, ko te ne mara, bedni ljubček!

A kaj, ko drugih ji sledi cel kupček:
moj don Juan, en gigerl, en vojak
pa ta komí, pa ta, ki nosi klak,
zato pač lahko te mori obupček.«

Tu prideš ti čez drevored, neznanka . . .
Tako polzí čez modri val labud,
ko z biseri si moči belo grud.

Kedo je ta prelepa Gruzijanka?
»Oho, prijatelj, zdaj si ti Juan,
kajne, poljubček, to bi bil krasan?«

Slovo

I

Kak tiho viješ se, lahnó, krog mesta,
zelena Krka, kot mladá nevesta
krog ženina, ljubo ga objemaje,
ko mora proč od nje na tuje kraje.

In ko že skorajda narazen gresta,
kako šumiš plakaje, njemu zvesta,
miljon ti solz blesti v očeh, ki v gaje,
domove zrla večno hi najraje.

A da poznaš devet visokih korov,
nebeških angelov kraljico ti,
da ona biva sredi teh prostorov,

ki fra Angelico ji mojster ni:
vzdrhtela do podzemeljskih izvorov.
celo ti, hladna, ostrmela bi!

II

Kako te ljubim, angel moj, kako
naj ti povem? Jaz nisem jasni zvon,
jaz tudi nisem modri Salomon,
kot stari prerok jaz jecljam samó.

A pride sodni dan. Takrat v nebo
pozove tromba nas pred božji tron;
in brez krivulj in brez cesarskih kron
Jehovino, glej, sodi nas oko.

»Poetje!« — on zavpije z glasom hudim —
»Ti pet, ti šest, ti dvajset krasotic
si ljubil? . . . Proč, a ne v jokanje vic.

v pekèl, ki vse zastonj za vas se trudim!« . . .
Tu vstopim jaz s teboj veselih lic . . .
»Ti zvest si nji . . . Ne čudim se, ne čudim.«

III

Ne žije bajk vam toliko v vrhah,
Gorjanci moji, ni se ti v kleteh,
o trški breg, duhov preganjalo,
kot v srcu sladkih želj je sanjalo.

Zdaj kraji drugi sijejo v očeh,
še vedno iste nade v prsih teh.
Boš li vsekdar to bol naznanjalo,
srce, se vzorom prejšnjim klanjalo?

Postani, srce moje, spomenik,
postani zbirka zgodovinskih slik,
herbarij nežnih rožic mi postani!

Pozabi, kar si ljubilo še lani!
Kaj to drhtiš kot listki trepetlik?
Kaj češ? Da sonce vzide za Britani?

IV

Zastonj! . . . Visoka stena je med nama,
ki nihče dalje in vrhá ne ve ji . . .
Ti rada bi služabnika v livreji,
ti rada bi bilà visoka dama.

Ti rada bi bilà kraljica sama
v salonih, pri kadriljah, soareji;
tvoj mož pa kot prilepljen ptič na veji
od daleč glej mi kakor stara mama.

Jaz zrl le tvoja očka bi odprta
in trgal cvetke ust iz prsi vrta,
cvetočega, dehtečega sladkó.

Da bi bilà italijanska trta
in jaz, ki nanj opiraš se, drevo.
ti sad dajala, senco jaz hladnó.

V

Zaman, zaman! . . . In vendar pozabiti
ne morem te, dolenska roža ti!
Nikdar ne jenjaj srce je ljubiti,
nikdar je vetrc sreče božati!

Kot cvet metulji, naj bi jasni sviti
blaženstva mogli te obkrožati.
o, da bi pravega med sateliti
izbrala si kedaj za móža ti!

Ah, morda bodo mamici-starici,
ej sivolaski, zlatolaski preje
solzice se prikazale na lici,

ko boš spoznala ta ljubav brez meje;
za té solzé, prihodnji talisman,
o hvala, hvala! — Nisem pel zaman . . .

Spomini

I

To bil je čas prerójene nature,
ko plava lahna megla vrh gorà,
ko se planinski svet ljubó smehljá
kot ljuba v mislih na večerne ure; —

ko sončna luč meščan, slikar konture,
pijè z očmi pastir azur nebá,
curljaje vir v samoti senc brbljá,
ko noč v njem kaže svetle Dioskure.

Tedaj mi duša vsa zahrepenela.
Po družbi li? O ne! Kozarčki li?
Še manj. Po rúmenih denarčkih li?

Čemu! . . . Le tebe vzrlo je oko;
ko črno noč komet, tako temo
si dušno razjasnila mi, Angela! . . .

II

In djal sem ti, da roža si mi rož.
A ti? . . . Ah no, da se ti revež smili.
Seveda, on se ti ponuja, sili,
kaj ne da, ljubica? — Ne boš, ne boš!

O nismo tak častilec belih kož,
da bi kot Samson v krilu pri Dalili
tam s kodri svojo moško čast zgubili,
o ne, vi milostna, smo pa le mož!

Pač sem ljubezen v svojem srcu nosil,
a nikdar nisem te ljubezni prosil,
še manj nevrednega pomilovanja.

Ponosna glava moja se ne klanja,
molčijo usta, lic solzà ne moči,
naj tudi hrepeneče srce počì . . .

III

Ne, tvojega ni treba milovanja!
Več nego Rotschild, Fugger ali Krez.
več ko nebo zvezdà in drevja les,
več biserov to srce moje shranja.

Kot reka je, ki prej iz nje Hispanja
zlato vozila, dragotine vmes,
zato, prelepa, meni prav zares
ni treba čisto nič pomilovanja.

Bolj tebi . . . Kot katoliški Madoni
sem hotel, da bi ti svetili v kroni
ti krasni biseri, ti milijoni.

No, zdaj je proč! Naj bisere na dnu
mi čuva led, da nikdar več od tu
ne pridejo na dan! Po kaj? Čemu?

IV

Čemu? . . . Hm, v nas je pesnikov dovolj!
Gregorčiče imamo in Gorazde,
ženije proste, mirne kučegazde,
Pilatužev pa kot nikjer nikol.

Ta zvest je Ahrimanu, oni bolj
gorí za vzorni svet Ahuramazde,
in nove zopet drugi orje brazde;
ta se poti iz rodoljubja zgolj.

Sicer pri tem oranju peto bi kolo
ne bil; še kako smešno bi uganil
in tudi kakšnega filistra ranil.

A mračno gleda zdaj mi v svet oko;
šaljivost rakom žvižgat, ribam gost
je šla zdaj žèla mojega bridkost.

V

In ti si tega kriva, odaliska,
golobček moj, belà trnjolica,
prevzetni pav, ne, ne, vijolica,
ki roka hrepeneč jo k prsim stiska.

Li veš, kako vsled sončnega obiska
žarnó blešči dolenjska stolica,
kako po rosi vsa okolica
cvetè, drhti, kako od sreče vriska! . . .

To dobro veš, a tebe pa ne rani
ljubezni moje tožba? Ti molčiš?
O čudo, čudo! . . . Ti se meni zdiš

kot čisti angel v édenski poljani,
ki brez strastí z ognjenim mečem brani
vrnitev mi v nebeški paradiž.

Tihe noči

I

Zakaj li pojem? Morda, da gospém
se laskam, moji ljubi morebiti?
Hm, morda hočem kam visoko priti,
hm, morda pa še sam tega ne vem?

O vem, da pojem le zato, ker smem
povedati v besedi tajno-skriti,
kar bi ne smel drugače poročiti
ni ljubici kedaj in ne ljudem.

»Kar poješ, to je vse lepo in dično« —
tako dé ljudstvo — »ali ni resnično!
To sladke, gladke so laži vse skupaj!« . . .

No, kaj dé ljudstvo, to ni mar mi dosti!
Če ti ne verješ, pa ti Bog oprosti,
o ljubica, a srce, ti obupaj!

II

Kaj more biti bolj resničnega,
kot naše duše glasni zdihi so?
Kaj veš, da vsi, ki proč od ničnega
sveta gredó, da vsi menihi so?

Kaj veš, da blizu res kaj mičnega
glasovi iz daljave tihi so?
Lahko, da modreci sveta odličnega
doma sorodniki pavlihi so . . .

A duša naša — ta nikdar ne laže,
in če se v govoru drugačna kaže,
pove ti vso resnico en zdihljaj.

In pesmi moje niso ne besede,
zdihljaji so iz srca tajne srede,
kipeči k luči tja v visoki raj.

III

Zdihljaji so samotne duše cveti,
ki se odpro tedaj, kadàr zasveti
nebeško sonce v čašo tenkozorno,
oko nebeško v moje srce borno.

Daj, ljuba, duše tajni vrt odpreti,
približaj rožicam obraz razvneti,
oko približaj svoje čudotvorno,
da soncu nagnejo se mu pokorno,

in spleti liste nade zeleneče
in rožice ljubezni pregoreče
in lilije srca očitega . . .

Dve rožici pa ti daruj mi tudi
obraz ljubega, zakritega,
dve liliji pa svojih belih grudi.

IV

Kedàr zagledam tvoje zorno lice,
se duše moje čuden strah poloti,
podobe se spominjam mučenice,
ki zrl sem jo v svetišča temnem koti.

Bilà so vse krvave ji nožice
in lice blede je biló siroti,
ki šla po trnju v noči brez zvezdice
ob brezni po brezkončni, strmi poti

samà . . . Ah, kaj! Saj to so puhle sanje
in fantazije, kdo se méni zanje,
in brez pomena je podoba taka.

Mogoče je, mogoče tudi ni,
ej, tolikrat samotna duša plaka,
ko v strastnih radostih telo drhti.

V

Ej, kolikrat samotna duša plaka,
ko v burnih radostih telo drhti;
in čaka reva, vse življenje čaka,
telesnih radosti le konca ni.

Ob Bramaputri Ganges se pretaka,
a večni Himalaja ju deli
in šele v morju drugo drug namaka,
v nji on in ona v njem se izgubi.

Tako se hrepené zediniti
duhovi, skoz in skoz prešiniti
in v drugem drug želé izginiti.

A kdaj živita dobri duši skupno?
Ah, zamori ju to življenje hrupno
in duši sami plakata obupno.

VI

Zato veruj, ni strastno poželenje,
o draga, ki mi v duši zdaj gori,
to je le moje duše hrepenenje,
da s tvojo se kedaj združila bi.

Kako tvoj duh je blag, kako iskren je,
pokazale so mehke mi oči,
ah, ljubica, če loči nas življenje,
po smrti nama več ločitve ni.

Tako si ljuba dva živela sta
v deželi kranjski, rada se imela sta,
nemili stariši so ju ločili.

Umrta sta. Iz ločenih grobov
sta roža, lilija čez sveti krov
vzkipeli in se tam združili . . .

Črne noči

I

Sedel sem ves vtopljen v čarobne sanje
in pri odprtem oknu gledal v noč.
Ah, moje duše tiho zdihovanje
po tebi, ki te zábiti ni moč,

je demon čul. Skoz vetrca pihljanje
začela mi je zla peklenska moč
obujati obup, zanikovanje,
in pokoj moje duše bil je proč.

»Saj te ne ljubi; veš li, kak trdó
je bilo njeno angelsko oko? . . .
Kako je zrla nate prezirljivo,

kako je zrla nanjga ljubeznivo
in strastna je in polna takih muh,
da joj,« je šepetal lažnivi duh.

II

Dovolj je, demon, dalje ne govori
in duše mi s klevetami ne mori
ti nevoščljivec, rad bi jo pričrnil,
od mojega srca jo rad odvrnil.

»Ti črv pozemeljski, ti človek nori,
o slepec ti in tvoji lepi vzori!
Glej, s tvojim srcem rad bi pamet strnil
in golo ti resnico rad odgrnil! . . .«

Pokaži jo! . . . In zrl sem vrt Edéna.
Ob krasnih rožicah so sikale
tam kače in cvetove pikale.

Kedó je to? »Glej, to je duša njena.«
In ni rešitve? »Ni.« In stal pri vrsti
in plakal sem ob nadeji potrti.

III

O demon, demon, kaj mi je resnica,
pač ljubša bi mi bila krasna laž.
Pa saj je to izmišljena pravljica,
o demon, jeli, ti se le igraš?

»Nikakor! Vrt prekrasni je devica,
ki jo za angela, hm, angela imaš.«
O demon, demon, kaj mi je resnica,
pač boljša bi mi bila krasna laž!

Rešitve ni? »Nikdar.« In pozabljenja,
o temni duh, nesrečni plod stvarjenja,
ga ni? »Nikdar.« Nikdar? »Jaz vem — nikdar.«

Kaj naj storim? . . . »Sovraži in škoduj!«
In v smehu je v temi polnočnih struj
odplul zanikujoči poglavar.

IV

In topo zre oko v ponočni svet,
brezsmiselno, brezčutno, brezizrazno,
po nebu plava mesec tih in bled,
na črno zemljo sije neprijazno.

Zato sem torej celo vrsto let
gojil krepost s tak verno, vročo, blazno
ljubavjo in skrbjo kot nežni cvet,
da srce moje bode prazno, prazno! . . .

Zato? . . . Sicer pa prav se mi godi!
V pekèl razuma ni bilo mi treba
želeti, ne se dvigati do neba,

lepo na zemlji rajši hodil bi,
pil sladko vince, da bi se omamil.
in zjutraj se na polnih grudih zdramil.

Adrija

I

O Adrija, kako naj te objame,
kako te naj poljubi pogled moj!
Ti si kot deva, ki si venec sname
na dan poročni z dražestnoj rokój.

Kakor se ženinu oko zavzame,
ko jo zagleda nežno pred seboj:
tako si, Adrija, razlila name
razkošij svojih pisani nebroj.

Ah, več kot svetlih je zvezdic na nebi
in več kot ladij-jadrnic na tebi,
morjé, ti v srcu želj rodilo si.

O srce, kaj si mi morje postalo,
da bodeš nove želje pokopalo,
kot nekdej stare potopilo si? . . .

II

Da, srce moje, ti si širno morje!
Kako mračno si bilo nekedaj!
A ko ti je vzcvetel ljubezni maj,
si bilo val, ki gibki čoln ga orje.

A ko se pomračilo je obzorje,
oj, kakšno si biló mi do tedaj,
ko v nje očeh zagledalo si raj,
da, to so bili časi tvoje glorie.

O Adrija, jaz v nedrija sem bil
zamaknjen takrat mehko valovanje,
poslušal strastnih usten zdihovalje . . .

Na tiste grudi, sladki njen profil
spominjaš me, šepet, ki sem ga pil
iz njenih ust, na one kratke sanje.

III

Zefir gladino morja valoví,
v srce pa čustva silijo neznana,
ki prej si vedno klicalo: Nirvana!
V obupu nemem zdihovalo si.

O žena, kar tvoj pogled govori,
ki speš z menoj iz šumnega pristana,
kot svetega apostola Ivana
opisati skrivnosti moči ni.

Samo to vem, da kar je bilo prazno,
sedaj blesti nasproti mi prijazno,
življenje mi je bilo dolga noč.

Življenje dan je, hitro končujoč,
poln straha, poln nadej in poln nemira
kot širno morje, gnano od zefira.

IV

Naj pijem, žena, vase tvojo rast,
s pogledom me demoničnim umori!
Končaj z besed sladkostjo, o govori,
povej, od kod imaš li to oblast?

Kako, da vzbujaš v meni tako strast?
Povej mi, kaj si? Kača li na gori,
skrivnostna sfinga na egiptskem dvori,
li angel, demon li, vodeč v proprast,

li mrzli led, li ogenj končujoči,
li kamen, trst se vedno zibajoči,
li morda vse, li morda nič, povej!

Ah, Bog si vedi, to le pač odslej
za trdno vem, da ljubim te brez mej,
da ni brez tebe mi živeti moči.

V

O noč brez sladkega miru in spanja,
v nemirih strastnih hrepenenj prečuta,
ko ure za minuto se minuta
je vlekla enolično brez nehanja.

»Nocoj te bom čakála kraj zidanja
v bližini morja. Tam je pot nasuta,
ob poti pa stoji samotna uta,«
tako je rekla, dražestna kot sanja.

Rad vedel bi, kaj té oči žarijo,
rad slišal ust nebeško harmonijo.
Ah, grudi . . . »Pojdi!« šepeta mi zlodi.

»Nikar,« dé angel . . . »Hipec srečen bodi . . .«
»Nikar!« dé angel . . . »Vživaj! . . .« A potlej?
Molči, beži peklenski farizej.

VI

Nikar, nikar, dejal je angel čisti.
No to ni bil noben krilatec božji,
a bil je moj vodnik, sodnik najstrožji
po mojem Odrešitelju, po Kristi.

Bilà si, ljuba, ti moj angel tisti,
ne kakor sveti Mihael v orožji,
ne, kot Prečista z rožicoj v podnožji
ob liliji visoki, ozkolisti.

Pokazala si nase: »Bodi mož!«
Dejala si: »Kaj li pozabil boš
na lilijo in rožo svojo milo?«

Ne, ne, preljuba moja, drugih rož
ne bo plamteče mi srce ljubilo,
ni drugih lilij s pesmimi častilo.

VII

»Ha ha, ha ha, ha ha, ha ha, ha ha! . . .
Poglejte ga, sovražnika polička,
kako se rad z menoj o vzorih prička,
poglejte ga, svetnika, vzor-moža!

Ah! Stopi vendar na realna tla,
ni baba vredna ene kaplje cvička,
le varaj jih, ne bodi brat oslička,
ha ha, ha ha, ha ha, ha ha, ha ha! . . .«

Miruj, miruj, ne smej se toli grozno,
prijatelj moj, ker že je nekam pozno,
in čuj, prijatelj, kaj ti jaz velim:

Da rajši v višjih sferah se hladim,
kot da bi na realnih tleh peklenskih
se cvrl in pekel ob pohotnih ženskih . . .

VIII

O, ljubi, duša, in v krepost verjami
in z dvomi se nikar nikdar ne muči
in, hrepeneč strastnó vsekdar po luči,
veruj, da tam izvira . . . nad zvezdami.

Tam biva On, vesoljni Bog nad nami,
v rokàh so mu do vseh skrivnosti ključi,
ki rad jih da — le trudi se, le uči,
le ljubi s srcem, z glavo in rokami!

In smrti ni! . . . Jaz vidim le življenje,
ljubezen večno vidim krog in krog;
saj če te, duh, neskončno hrepenenje,

ah, če te je v nebo poklical Bog:
Glej, vzklilo je telo v lepo zelenje,
kot rožica krasi dehteči log.

Moj Bog

*Il faut que tout homme trouve
pour lui-même une possibilité
particulière de vie supérieure dans
l'humble et inévitable réalité quotidienne.*

Maeterlinck

I

Ko pride noč, sodruga fantazije,
in mir objame polja in goré,
se raz podobe moje galerije
spominov temni zastori spusté.

In duh se med spomini lahko vije
in moje ranjeno drhti srce,
in pozna ura v tihi noči bije
in vedno še oči v temò strmé.

Takó pred Bogorodico trepeče,
sedaj vstajaje, a sedaj vmiraje,
do jutra sebe gonobeči plamen.

O, da bi tudi ti, srce goreče,
ob grobu zadnje že biló postaje
in vzdihnilo že k njej poslednji amen!

II

A tu ni govora o koncu, ni . . .
Globoko brezno zije pred menoj
in liro mojo, ki na dnu leži,
zakriva z nepremaganoj temoj.

Le malo strun napetih je na nji
in skoz temò duhá še mali broj
le malo-malokdaj se oglasi
z obupa polnoj, žalostnoj tožboj.

O demon zanikavanja, čemu,
čemu mi jemlješ dneva svetlo luč,
da tava duh po temi brez miru?

Spoznanje kje je, demon, kje je ključ
do sreče? . . . Tvoje peklo bodi raj
in tvoja noč me razsvetljuje naj? . . .

III

O Bog svetlobe, stvarnik harmonije,
tvoj izgubljeni sin je zopet tu;
o, daj mu izgrešenega mirú
v bližini svoje svete domačije!

O, naj mu žarek milosti zasije
v tem osamelem, osamelem dnu
srca in duše, da po dvojnem zlu
zapoje zopet prejšnje melodije!

Glej, menil sem, da mogel bi živeti
brez tebe kdaj, brez svojega Boga;
a naj li rastejo vonjivi cveti

brez sonca sredi jasnega neba?
Zato prešini me, o Bog, zaneti
mi večni, žarki ogenj v dnu srca!

IV

V puščavi si v podobi megloviti
bil Izraelcem verni kažipot;
v plamenu te je gledal, o Gospod,
in v blisku svetlem njih vodnik častiti.

A v Palestini nisi hotel priti
pred njih oči, in samo iz dobrot
so dolgo te spoznavali povsod,
dokler te niso jenjali ljubiti.

A vse drugače sem te videl jaz,
ko zrl sem en trenutek ti v obraz
tedaj, ko si, nebeški gospodar,

v očesi njeni blagi, nežni, krotki
prišel, ah da, v tem blaženem trenutku
postalo ti je srce žgalen dar.

V

Tam v svitu nepozabljene mladosti
sem videl te, ah, toli-tolikrat,
ko v majnikovo noč si poln sladkosti
hitel med kore svetlih mirijad.

Ko zdaj si prišel v strašnih strel hitrosti
ljubeči Bog, svoj narod kaznovat,
a zopet izpregledal mu slabosti
in v rosнем jutru vzbudil novih nad.

Ko gnali so nebroj z gorâ pastirji
in prišel je nad gore drug nebroj,
tedaj sem posedeval pri klavirji

in razgovarjal se ljubó s teboj.
Kako sem ljubil te, o harmonija,
o Bog, o Stvarnik, o svetá Mesija! . . .

VI

A glej, odtrgali, odstranili so me
od prsi sladkih, ljubljenih tvojih
in strašno pač okanili so me,
rekoč: »Spoznavaj ga odslej iz knjig!«

O glupost, ki ž njo ranili so me,
o njih dokazi, vrag odnesi jih!
In s hipotezaj hranili so me
in zamorili v srcu slednji vzdih . . .

Brez dogem in brez vaših energij
sem vedel bolje nego zdaj nekoč,
da On je vir vseh zemeljskih moči,

da v slednjem žarku, plámenu in zvoku,
magnetnem toku in rastlinskem soku
deluje v mislih On, prvotna moč.

VII

O Ti! . . . O kdo? Ah, neizraženi
in neizrazni, naj srce te čuti
ne v sladki, čudokratki le minuti,
ne, večno, kakor tvoji blaženi!

Ne samo v burji nevtolaženi,
ne samo tam v asketski trdi kuti,
ne samo z ljubico v samotni uti,
ko čevrljamo trije neopaženi.

Ne, vekomaj povsod! Kot dete borno,
ki tu-le mirno, a s teboj zgovorno
si bere drobnih cvetov po livadi,

naj vekomaj i jaz s teboj živim! . . .
Čuj, dete! Kam hitiš? Čuj, angel mladi!«
No, detece beži, a Bog gre ž njim . . .

VIII

Kaj, ti bežiš? Čemu-li? Pred hlimbàj?
A svojega Boga se ne bojiš?
V naravi lepi se tak varen zdiš,
v resnici misli svojih, otrok moj?

O, prav imaš! I jaz sledim takoj
v resnice svetli, jasni paradiž
in daj mi krono ali daj mi križ.
o svet, ponudi mir mi ali boj:

enako! . . . Luč je samo jedna, jedna
in več kot enega življenja vredna
in več kot ene, več kot ene smrti.

Prej bil podoben barki sem potrti,
a zdaj le jadra, ladja, mi razvij!
Ne boj se mi viharjev in peči! . . .

Izprehod

I

V tiho samoto se kradejo, sijejo
polni nemira in polni mladosti
sončni prameni, in ljubko se vijejo
lahki zefiri, otroci prostosti.

Živi krilatci v uho meni lijejo
svoje skrivnosti, ljubavne norosti,
srca zaljubljena glasno jim bijejo
v sladkih objemih, v opojni radosti.

Toda molčite, ni meni kot vam
do krasotic, vaših ljubic na polji,
ni do veselja. Ah, jaz sem pač sam.

O, da bi čul vsaj en lahen vzdihljaj
njenega srca v ta daleki gaj! . . .
No, to ne bode nikoli, nikoli.

II

Bistrica reka, podobna si vdovi,
ktera žaluje pod senco cipres,
in tako meni ginevajo dnovi
kakor valovi zakriti od brez.

Ali ko poldne zvonijo zvonovi,
kdo te pozdravi z visokih nebes?
Ko te poljubijo žarki njegovih,
kdo vladajoči ti v srcu je knez?

Ti si prelestna, ej, ti si prejasna,
toda jasnejše je moje srce,
pridi, poglej, moja ljubica krasna,

v mojega srca globoko morjé,
kdo tam caruje in kdo tam žari?
Nisi li morda, o ljubica, ti? . . .

III

S sliko to v srcu grem ljubo po loki,
kar se ustavim: pred mano ribnjak!
Toda ne ribice, gladki le boki
dev so ustavili hitri korak.

To so zbežale, té v smehu, té v joki,
vse zarudele in vitke kot mak,
v strahu kot ljuba po šumni poroki,
ko se približa tajinstveni mrak.

Ljube devičice, ah, le se kópajte,
ali vsaj lahno po kamenju stopajte,
da si ne ranite belih nožic.

Ni moje srce kak sultan goreč,
ki mu je treba cel harem devic,
ena je v njem, in že ta je preveč.

IV

Pesmi nemirne, čemu ste letele
gori na sever iz cvetnega juga,
občudovat ledenike li bele
ali meglenega morij sodruga?

Ali samotne li fjorde in fjele
ali smereko, ki prazna ji struga
njena je znanka in druge vesele
neme čeri so in žalost in tuga?

Pesmi ve strastne, lepoto Germanke
mrzle in hladne in čiste in tihe
ste občudavale dolgo dovolj.

Zopet pogledajte v oči Gruzijanke,
južne poslušajte zopet mi vzdih.
zopet oživite bolj se in bolj!

V

Srce neumno! V naravo poglej!
Sonce gorí, ah, in v morju strasti
cela narava trepeče; od mej,
šum in poljan in od gorskih redi

miga življenje ti polno nadej.
Ah, ne zamudi teh uric in dni,
zdaj se na dražestnih grudih ogrej,
zdaj se gorkote in sreče napij!

Pusti zdaj pesmi! In meni veruj,
tudi brez njih bo še krožil ta svet.
Več pač jih nima krojačev Pariz,

kakor poetov naš bedni komet.
Šijte po modi, dajajte v natis.
pesniki! Srce, a ti? Poljubuj!

VI

Srce neumno, a ti poljubuj,
srce neumno, ti pesmi ne kuj!
Rado bi, rado — a dokler resnice
in harmonije in ljubke device

nisem objelo, nikar ne vkazuj:
Srce, ne poj mi več, srce, miruj!
Ko pa izginejo črne meglice,
da bom spet jasno kot vinske gorice,

kadar bom srečno . . . zaklinjam se tebi,
pesmi utihnejo moje . . .
Saj melodije na blaženem nebi,

sreče vzdihljaji, ki duša jih poje,
kaj so li pesmi, resnične in bajne,
mile izpovedi sreče brezkrayne?« . . .

A tebi, poet

A tebi, poet, bodi geslo:
Resnica! Pač kaže narava jo čutna,
a vendar k nji ravno je veslo
le misel slučajna, nadzemska, minutna.

Ti sam ne veš, kaj jo prineslo,
prešine te hkrati kot Platona, Njutna;
obdrži jo! Ah, če si teslo,
izgine, zbeži ti kot noga košutna.

Le poj, če od zgoraj ti dano,
in reci: Drugovi, jaz vem za resnico,
le pojdite verno za mano!

Če ni, pa ne toži z nirvano!
Kako li boš videl visoko zvezdico
skoz steklo prozorno, a z motno zenico? . . .

III

Starec in ptica

Čas hiti in ne odlašā,
staro izgubi veljavo,
kar je novo, to je pravo,
taka je usoda naša.

Godec stare korenine
teši svoje bolečine
z glasi tamburice;
vbira strunice srebrne,
poje pesmice žalobne
v sivo brado, v velo lice
grenka solza se mu vtrne:
»Dosti živel sem na sveti,
dosti sem užil radosti,
dosti moral sem trpeti,
dosti skušen sem — zadosti.
A ne sluša naših svétov,
starih, skušenih očetov
mladež, roga se in smeje
temu, kar starina deje,
kar je novo, je na glasi!

Kje ste časi, kje ste časi,
stara, srečna, zlata leta,
polna krasa, polna cveta!
Kje ste, kje ste?« starec toži
in oči vpre prot nebesom.
»Kje ste, kje ste?« starec toži
s tamburico pod drevesom.

Pa priplove nad staruha,
nad staruha do drevesa
lepa ptica, čila ptica,
lepa čila krilatica.
In otresa si peresa
in glavico si otresa
in poredno oponaša
žalostnega tamburaša:
»Kaj te peče, starče sivi,
da solzice si otiraš
in tako žalobno sviraš?«

»Tega so mladiči krivi,«
deje ptici starče sivi.
»Kaj so, starče, ti storili,
da so te ožalostili?«
»Ker ne slušajo, kar svétje
stari mož, ki skusil svet je.«

A zaroga se mu ptica,
hudomušna krilatica:
»Molči, molči, starče sivi!
Dosti skusil si na sveti,
toda zdaj ne znaš živeti!
Ker za dnevom dan izginja,
ker se čas in svet spreminja,
niso tvoji sveti zdravi,
niso tvoji sveti pravi!
Molči, molči, starče sivi!
Omegleno ti okó je,
slabo, slabo že uhó je
in prevari te oboje;
čuti nimajo strasti več,
udje nimajo moči več!
Bistra naša so očesa,
moč nam ude in telesa,
čute strast pretresa!
Molči, molči, starče sivi!
Čas hiti in ne odlašá,
staro izgubi veljavo,
kar je novo, to je pravo,
taka je usoda naša!«

To izgovorivši šine
ptica v višnjeve višine.

A ostane pod drevesom
starec s svojo tamburico,
za nasprotnico, za ptico
zre z oróšenim očesom.
Vzleta ptica vedno više,
svira starec vedno tiše,
tišje starčevo je petje,
tišje to, kar starec svétje.
Umolknilo je igranje . . .
V trdne se zaziblje sanje,
v trdne sanje, smrtne sanje,
toda — kdo! — se zmeni zanje?

In podobna svetli zori
se prikaže med oblaki,
med svobodnimi junaki
prosta ptica, naša doba!

Azrael

»Oj ljubosumni paša ti,
al smem te nekaj vprašati?

Zakaj zapiraš jo v harém,
Čerkesko mlado, luč očem?«

»Čuj . . . Selima se jaz bojim.
Da ona ne uide z njim.«

»Oj bistrourni paša ti,
al smem te dalje vprašati?

Pa kaj bi storil moj gospod,
če več je ne bi našel tod?«

»Jaz vse vojské bi nanj poslal
in bi predrzneža iskal.

In joj mu, kadar bi ga vjel.
tako bi ga ob glavo del!«

Ho, ho, dasi preseda ti,
to moram ti povedati:

Ne bodeš ga, ne bodeš vjel,
če pride angel Azrael.«

In strah mu lice spreleti,
in plašno paša govori:

»Ne bodem ga, ne bodem vjel,
če pride angel Azrael.«

Dekličino premissljevanje

»Teci, teci, reka
čez široko plan,
skozi mračne lese
v širni ocean.

Teci, nesi šopek
ob bregovih teh,
ob vaseh in mestih
na valovih teh.

Tam na morju plava
barka pisana,
jambori visoki,
jadra od snegá.

V ladiji se vozi
ljubček, mlad mornar,
v daljne kraje hodi
ljubček, mlad mornar.

Rekel je, da pride
že čez leta tri,
zdaj je že četrto,
pa ga vendar ni.

O moj revni šopek,
da bi te spoznal,
ali bi zavriskal,
ali bi se zbal?

Da bi te zagledal,
ali bi vesel
vjel te in pripel te,
ali bi zaklel?« . . .

Med valovi zibal
šopek se lahnó,
spremljalo ga njeno
solzno je oko.

Spremljalo ga njeno
solzno je oko,
k ljubčeku mornarju
srce prezvestó.

Popotnica

Na postelji leži bolnà
prelepa mlada deklica.
Ah, več ne gleda v mladi svet.
ne sluša sladkih več besed.
kot jih je slušala popred.
Ne sluša jih, ne govori,
le v sveto luč strmi, molči . . .
Kar pride k njej duhovnik mlad
obhajati jo poslednjikrat.
»Zakaj, oj deklica bolnà.
za dušno zdravje ni ti mar?
Oj, neobhajana nikar
ne pusti belega svetá!«
Upre vanj žalostne oči
in z bridkim smehom govori:
»Nikar ne bodi pregoreč,
nikar ne trudi se preveč!
Ti si mi srčno zdravje vzel,
še dušno zdravje sam imej!
Obljubil si in se zaklel;
zvesto ljubiti me vselej . . .«

In obrnila se je preč
in ni pogledala ga več.
Ah, ustne se zaprle so,
sladké oči umrle so.

Svetinji

Povej mi, o zlata svetinja,
na belih prsih devici,
predragi rajnci, viseča,
povej mi po pravici:
Čegav si mi dar? Ali dala
spominek znanka zvesta
iz daljne božje poti,
iz daljnega li mesta?
Povej, ali morda te ljubček
okrog vratú pripel je
in zraven nedolžno devico
poljubil in objel je? . . .
Li v dobi večerni, skrivnostni,
pred sveto podobo v molitvi
na ustnicah strastnih si njenih
drhtela v presladki združitvi?
In — je li tiha solza
na blede obrazek pritekla,
kadàr so njena usta
njegà ime izrekla . . . ?
Povej, zakaj je umrla

tak zgodaj, tak mlada devica,
in je li res, kar pravi
ta ljudska govornica,
da kriv je on? . . . Ah, ustne,
zakaj ste se zaprle,
da bi to skrivnost mi odkrile,
oči, ah, zakaj ste umrle? —
Zaprle so se, da na večno
njegovo ime zamolčijo,
umrle so pač, da z ukori
življenja mu več ne grenijo.

Na blejskem otoku

S ponižno sklonjeno glavó
sem stopil v Marijin hram.
uprl oči v Brezmadežno;
ne mislite, da se bahám!

Ponižno sklonjeno kleči
pobožno ljudstvo v klopeh;
nekteri držé se žalostno,
no — drugi držé se na smeh.

Tam gori zre pa Dávidinja
po beli cerkvi dol.
O ko bi res le živa bilà.
zaslúžila bi prestol!

In sél in gledal sem, kako
lepo molilo si ti,
pobožno ljudstvo romarsko,
za božje milosti.

Najprej je prišla, Bog ve, Bog ve,
al angelček ali demon —
prijela za vrv je s prelepo rokó
in tånko zaklenkal je zvon.

»Oj sveta božja Poródica!
Pred svetoj velikoj nočjoj
ostavil me je; da vrne se, daj,
galantni stotnik moj.

Kako me je vozil po tihih valéh
ta bleedi, prekrasni mož . . .
Kajne, o božja Poródica,
da me uslišala boš?«

No, druga pride ženka starà
s tresočo, kaščeno rokó,
da tudi ona zacinglja
in milost veliko dobó.

»Prišla sem stara revica
na zvonček zacingljat,
da šel bi iz osme šole moj sin
v ljubljanski lemenat.

Pa prej je mislil biti kaplan,
pa zdaj noče slišati več,
o daj, da bi Dunaj in doktor in jus
in druge skušnjave šle preč!«

In tretji se bliža gorjanski kmet
in prime nerodno za vrv,
v oltar upre zaupljivi pogled
in tožno namrši obrv:

»Oh, padarji jo zdravijo
s planinskimi rožicami,
a vendar nič ne opravijo —
umrla bo božica mi!

Pa če bo umrla ženica mojà,
kdo naj bi tolažil njih jok?
Pomisli, o mati Jezusova,
da imam pet majhnih otrok!

In ako bi nosil Jezuščka
z osličkom le Jožef samó,
pomisli, kako bi pač Jožefu
nerodno in težko biló!

Oh, daj, da ozdravi ženica mojà,
in jaz obljubim ti v dar
tri srčka voščena in tebi v čast
šest belih sveč v oltar!«

Četrty nastopi — kedo je to?
Četrty bil sem jaz,
ki sem prijel za milostno vrv
in gledal v Madonin obraz:

»Čuj! Ljubita sinka mater bolnó
in jo tolažita,
a med seboj se hudó, hudó
ta sinčka sovražita.

In pride k majki prvi sin,
zdravil najboljših nesoč,
in z drugimi pride drugi sin,
ko bliža temna se noč.

,Ná, majka, sprejmi zdravila le-ta,
gotovo ozdrávela boš!
,Kaj tvoja, moja vzela bo
iz lepih planinskih rož!'

„Seveda, seveda, le proč od nje!
Ná, majka, tole pij . . . ‘
„Nikdár tegà ne dopustim‘,
brat drugi govori.

Tako se brata prepirata,
a majka umira med tem!
A jaz, ki ljubim jo tudi gorkó,
priežal sem k tebi sem.

O sveta božja Poródica,
usmili, usmili se nas!
Sprijazni brata sovražnika,
saj je že zadnji čas.« . . .

Noč na poljani

Konec je že vendar dneva
trudnega, nemirnega,
legel je popotnik v travo
sredi polja širnega.

Ko pa je ležal in gledal
v tihe zvezde vrh nebá,
prišla mu je v srce misel,
misel bila žalostna:

»Ni mi starišev prijaznih.
dobrih sester, bratcev ni,
oh, da mogel bi počiti
vsaj pri gorki ljubici!

Lepa, gizdava devojka
postelj bi narejala
in ozirala se name
in poredno smejala.

Govora bi veselil se
in smehljanja njenega
in nič več se ne bi čutil
tako zapuščenega . . .«

Ko tako je gledal v zvezde
vrh neba večernega,
zašumele so mu trave
sredi polja širnega:

»Kaj pač govoriš, popotnik!
Da jih nimaš starišev?
Nimaš sestic, nimaš ljube,
nimaš jih tovarišev?

Stariši, prijazni bratci
v senčnih ti drevesih so;
dobre sestre svetle zvezde
gori na nebesih so.

Stariši, prijazni bratci
sence hladne ti dajó,
dobre sestre, svetle zvezde,
te prijazno gledajo,

ljubica, krasnà poljana,
pa v naročaju drži
in šepeče tajne bajke,
dokler ne zaspiš na nji.«

Želje idealistove

Jaz res ne vem, da ženske te
ne morem nikdar pozabiti,
saj lepa ni Bog ve kako, toda pač!
Ne smem tako govoriti.

O, lepa je res! Te njene oči
so že marsikoga zmotile,
a da ne morem jaz od njih,
to je že kar od sile.

Kako bi rad že bil vesel
in delal kot drugi napitke
in pel kot drugi in kegljal
kot drugi na dobitke.

Še rajši bi pa moder postal
in resen in trezen in bister
in morda za narod navdušen celo,
da — pravcati filister.

Uj, to je filister, bi rekli potem,
na celem mu Kranjskem ni para,
sam zase skrbi, za družbo mu ni,
za ženske celo nič ne mara.

A kaj — če kegljam, bi oskuben bil,
da bi še hlače izgubil,
da pijem, če ne bi zaljubljen bil,
ej, to bi se šele zaljubil!

A kje bom še jaz podbradek imel,
a kje bom še jaz trebušen,
a kje bom še jaz za narod tako
strašansko goreč in navdušen?

A kje se bom jaz nerodnež tak
bogato, sijajno obabil? . . .
O, da bi le zabil to žensko kedaj,
te njene oči da bi zabil!

Te njene oči da bi zabil kedaj,
gladkó bi šlo pôtlej vse drugo,
in vem, da bi morda še križec dobil
za to ali ono zaslugo.

Starčkova pesem

Moje prvo deklè, to je bilo hitró
in urno in gibčno in skočno,
da sam nisem vedel, kedaj je ušlo
pod gorko odejo poročno.

Zašlo mi je sonce za gorami že,
za livadami, tihimi polji;
njene lepe oči že nič več ne goré,
odšla je v svet lepši in bolji.

In drugo deklè sem za ljubico vzal.
Ej, tam pod dišečim kostanjem
lagala se ona, tam vetrček vel
nasproti z lahkotnim šušljanjem.

In veter odnesel mi ljubico to,
kot lahko peresce odpihal,
a jaz za nobeno več žensko lepo
od tákrat naprej nisem vzdihal.

Ko tretja je ljuba, smrt bleda, prišla,
zadrl sem se nánjo: »Kredita
nobena več nima pri meni ženà,
zato le poberi kopita!«

In ni je več póme. A znanci okrog,
le iščite lepih si parčkov
in ljubite! Toda jaz trtice sok
bom pil iz kipečih kozarčkov.

Misli starčeve

Tihi gaj, mrtvi gaj
že nič več ne šumi,
le še malokedaj
skozenj ptička leti,
le še malokedaj
lep spomin se vzbudi,
kako smo ljubili, živeli . . .
tudi tebe, moj gajek boróvi,
tudi tebe so danes odeli
snegovi.

Zimska idila

Proti cerkvi veseli mi svatje gredó
po snegu, po snegu v svečani,
nevestica ima že sivo glavó,
a ženin kožuh s tulipani.

In v cerkvi zagodejo šolski gospod
okrogle, pa v durih, ne v molih.
Dekletca mladà so poskrila se v kot,
v cerkvenih se kihajo stolih.

Tam zunaj je zima, aj zimica pač,
pa vendarle sončece greje,
potok se hahljá, ker ne more drugač,
poredno se vetrček smeje.

Pa kaj, da se ne bi smejal pač sladkó
potoček in vetrc s farani,
ko ima nevesta že sivo glavó,
a ženin kožuh s tulipani!

Pred cerkvijo

To je smehljanja
in šepetanja,
ljudstvo iz cerkve hiti,
stidno poveša oči
hčerka županja.

Komur bo ženka
lepa mladenka,
srečen pač tisti! Poljan
dal mu bo očka župan,
dal mu bo cvenka.

Podgorska svetnica

Ko približa se mrak, zapusti beli dvor
in gre k Matere božje kapelici gor
gozdarjeva hčerka Marica.
Pred kamenim deva oltarjem kleči . . .
Raz obokani strop pa svetilka visi,
vsa v rožah je lurška Devica.

Pa podgorska že mamka zanetila je,
aj večernica zvezda zasvetila je,
aj že vetrc zavel od zapada.
Ko še rožica moli, devojka tam,
pridrevé, pridrevé Mariji pred hram
lovski psi kakor blisk iznenada.

Kako je njen pogled boječ in plah,
njene grudi prebele pa zožil je strah
in kako pač dekle trepetá mi!
Glej, tu se prikaže iz temnih vej,
jo pogleda začuden in stopi naprej
mlad lovec, da, s puško na rami!

»Nič psov se, prelepa devojka, ne boj,
in dovoliš, da grem tja do ceste s teboj,
do cesarske, do belega doma?
Gotovo si lepa gozdarjeva hči,
o kateri vse ljudstvo okrog govori,
da večer vsak h kapelici roma?«

Ni vedela ona ni kaj ni kako
in molče mu podala je belo rokó
in besedo poslušala sladko;
a ko se na cesti tam ločil je,
oj to se lepo priporočil je
in obljubil ji priti čez kratko.

»Lepa hčerka mojà, prej vesela tako,
zakaj si, zakaj si začela tako
povešati lice otožno?
In zakaj tak zamišljena, hčerka, sediš?
Si li bolna, li morda si česa želiš,
ali morda tak moliš pobožno?«

»Saj nisem ne bolna, prav nič se ne boj,
in tudi molila še nisem nocoj!«
očetu je hčerka dejala;
»in tudi ničesar srce ne želi.«

Ah, to si lagala, gozdarjeva hči,
ko to si očetu dejala!

»No, če bleda bi nunica rada bilà
in k častitim klarisinjam rada bi šla,
ne bo se ti nikdar branilo.«

Tako je gozdar lepi hčerki dejal,
a nikdar ni vedel, a nikdar ni znal,
kaj srce je mladi težilo . . .

In prešel je dan in pretekla je noč,
minil eden teden, o, dva sta že proč,
pa na cesti — poglej — na cesarski,
pred kočijo konjiča, hej, vrana mi dva
ko ptiča brzà nad poljanami dva
letita proti hiši gozdarski.

»Bog vas živi, gozdar, Bog ohrani vaš krov,
a jaz sem pripeljal se danes na lov
na srnico s puškico tenko.«

»Predlanskim tu zvrnil se zadnji je par . . .«

»O, saj meni ni take srnice mar,
vašo hčerko mi dajte za ženko!«

»Mojo hčerko bi radi za ženko svojà?
Prav lepo! Jaz nimam prav nič zoper to,

ali ona je živa svetnica!
In prejkone pojde v kak tih samostan,
in prejkone boste prosili zaman.
no, vendar mogoče . . . Marica!

Poslušaj me, ljubljena hčerka mojà:
da bila bi ženka mu, lepa gospa,
ta lepi mladenič te snubi;
iz srca bi rad bil zakonski ti mož,
a kaj, ko ga menda hotela ne boš . . .«
»A kaj da ne, očka moj ljubi? . . .«

In pohitel je lovec k nevesti vesel
in za belo ročico je ljubo prijel
in poljubil na lica razvnetà.
Zasmejal se stavec in tlesnil ob dlan:
»Ho, hčerka, od kdaj pa je to — samostan?
No, to ste, no to ste dekleta!«

Hvala starega časa

To so bili stari naši
vse drugačni tiči,
pili niso ga po čaši,
ampak po poliči.
Bili so to drugi ljudi,
eh, po svetkovanji
rekel je naš župnik tudi
mamici županji:
»Veste, mamica, debelo
si debelo voli,
zavrtiva se veselo
malo naokoli.«
Pa je šlo . . . Pa se zdržali
niso nikdar kôla,
a za plača smo mu dali
pitanega vola.

Mlinarjeva hčerka

»Jaz sem pri hiši,
k okencu pridi,
Zorica, v moje naročje!«
Ona ga sliši,
ona ga vidi —
slišati, videti noče.
»Lahko ti noč!«
Janko gre proč. —

Prišli so, prišli z ognjenimi vranci
hrabri ulanci,
v selo prijezdili so,
v hiše se vgnezdili so.
Niso pač vzeli vasice z naskokom,
brušenim mečem v desnici,
toda srce pa z besedo in okom
marsikateri devici.
Zorino srce, nezmagani tabor,
vojnik vzela krasen in hraber.

»Jaz sem pri hiši,
k okencu pridi,
Zora, moj srček, vstani!«
Ona ga sliši,
ona ga vidi,
pa se ulanca ne brani . . .

»Janko, a kaj je vendar s teboj?
V krčmo — ne greš več,
v cerkev — ne greš več,
k plesu — ne greš več!
In tako bled si kot mrlič nocoj . . .«

Toda ni očki ni materi svoji,
bratu ni sestri tega ne pove.

Pesmica o pisarju

Kako ta presneti pisar
podpiše sprelepó
vsa pisma za denar,
pobotnico, tožbó!

Pa včeraj je šel zvečer
podpisat k Zaplotnici,
sosedki, na kvartir
ime na pobotnici.

Zapisal sredi srcá
imeni njuni skup,
pobotala se sta
za eden vroč poljub.

Ko k ljubi legel je,
še priče ni prizval;
ko ji prisegel je,
še luči ni prižgal!

Oj ti presneti pisar,
nič drugega brez kron,
vse drugo za denar —
le to, je naredil zastonj!

Stara novica

Tam v mestecu, tam v belem blizu Krke,
učila je učiteljica črke
in riba, ribe, ribi, o ribi, z ribo
fantička Amorja;
imel glavó iz mramorja,
le smejal se je z bradico dvogibo.

Tam v mestecu, tam v belem blizu Krke,
naslikal Amor lepe črne brke
in zibko, kar je v zibki in pri zibki,
lepo naslikal je,
lokavo zamežikal je,
in tresli sta se bradici mu gibki.

Tam v mestecu, tam v belem blizu Krke,
pustila je učiteljica črke,
številke, kredo, abecednik, šibo,
a sinku pevala.
a sinka v zibko devala,
ki se ji smejal z bradico dvogibo.

Pijanec

Daj mi, daj vinca,
lepa točajka!
Radi mezinca
ni ti mogoče?
Naj ga da majka.
Spi že . . . Pa oče . . .
Tudi . . . Pa sinčka
skličiči po vinčka!
Glej, kak se peni
kapljica zlata,
glej, kak mi vreje
kapljica živa,
kak se mi smeje
in nagajiva
pripoveduje
čarobne bajke
od kučamajke
in o princesi
dežele tuje . . .
Še, še prinesi
vinca iz hrama,

da ne bom jezen,
sicer ljubezen
bodi med nama,
pa čašo primi,
malo napij mi,
k meni prisedi
in me ne gleda
kakor hudiček! . . .
Še en poliček,
ljubica moja,
hôja, di, hôja!
Vidiš jo, vidiš,
od kod pa prideš,
ljubica mila,
jaz sem pa mislil,
da si ti name
že pozabila,
da te, sem mislil,
drugi objame,
hôja, di, hôja,
ljubica moja!
Ná mi tu kito,
ná za spominek!
Vanjo so rože
tri mi povite:
Prva je roža

lep rožmarinek,
vedno zelen je;
naju zvestoba
bo vse življenje
trdna do groba.
Druga je roža
roža-gartroža,
lepa in rdeča,
najina srca
vedno goreča.
Tretja cvetica
raste sred vrtca,
lilija bela,
najina srca
vedno vesela . . .
Hôja, di, hôja,
ljubica moja,
še ti bom rekel:
ljubica, zbogom!
Že je pritekkel
dan beli, jasni . . .
Oj, tam za logom
lunica vgasni! . . .
Oj, tam za logom
zvezdice krasne . . .
Druga za drugo

skrije se, vgasne . . .
Hôja, di, hôja,
ljubica moja . . .
Kaj si storila,
da si ti mene
zdaj zapustila,
da si med žene
mlade stopila?
Več ne bom nosil
drobnih resedic,
v krasnih večerih
več ne bom prosil
sladkih besedic
pri tvojih dverih,
okencu tvojem . . .
Nič več na vasi
radostnim glasom
revci ne pojem . . .
To si ti, draga
moja, storila . . .
Hôja, di, hôja,
ljubica moja!
Aj, jaz pa pojdem
v belo gostilno,
aj, jaz pa pojdem,
da te pozabim,

da se tam silno,
silno napijem,
dnarce porabim,
vinca navžijem!
Bodi, točajka,
tako prijazna,
daj mi še vinca,
čša je prazna . . .
Kaj boš, točajka,
radi mezinca
mene jezila . . .
Meni je sila!
Daj mi . . . vrag vzemi
tebe in uro,
kaj bom šel s kuro
spat? . . . Ti se vari,
da ne zavrè mi
krvca po žilah . . .
Oj, oj, nikari! . . .
Pusti me, majka,
pusti, točajka,
očka, saj grem, grem,
sinek, saj grem, grem!
Hlapec in dekla
skupaj pritekla,
o saj že grem, grem! . . .

Oj, oj, že zunaj,
oj, oj, na cesti,
ti pri moj Dunaj,
luni kar dve sti
gori v oblakih,
da nikdar takih:
ena zelena,
ena rdeča,
ena se smeje
kakor nobena:
lica široka,
usta še večja,
druga se joka
kakor nikoli,
solze debele
kapajo doli . . .
Hôja, di, hôja,
ljubica moja! . . .

Romarski berač

Kak ste, romarji, vi lépi,
sam baržun in svila,
zdravi, močni pak veseli —
ptička lahkokrila,
lice vaše — jasno sonce,
govor vaš — potoček,
kakšen med menoj in vami,
kakšen je razloček!

O, vas ljubi pač na Brezji
milostna Marija,
a sovraži ta, ki v prahu
se pred vami zviija . . .

Oče naš, ki si v nebesih . . .
stokrat ti povrni,
romar, novčič oglodani . . .

Vrag te vzemi črni!
Tebe ljubi pač na Brezji
milostna Marija,

a sovraži ta, ki v prahu
se pred tabo zvija.

A ti, novčič oglodani,
ti si res moj ljubček,
pa še eden, pa še eden.
dobršen bo kupček.
Tam pod gôro, pod zeleno,
kočica razpala,
tam krčmarka bo do čista
zvéčer me obrala,
kadar bodem suh, na cesti
posteljo postlala.

Srečna ura pitja, spanja,
ura pozabitve,
ah, prekmalu zopet pride
prošenj in molitve.
Torej hitro, romar, hitro,
novčič oglodani,
hitro pojdi črna žalost,
beli danek stráni.

Starčkova misel

Kadar preorje njivo
in brazde njene črne,
pomlad preljubeznivo
poljubi, ko se vrne:
in kmalu ptički pojejo,
leteč čez rožni vrt.

Usode vdarci hudi
so preorali tudi
to moje mračno čelo . . .
Ah, pomlad gre v deželo,
kdo ljubi dušo mojo? Kdo
li reši dušo mojo? Jo
le reši bleda smrt?

Melanholične misli

Skozi gozd je šel,
skozi temen gozd —
v srcu žalost in bridkost.
Vprašal je drevo
zelenečih vej:
»Imaš-li drugóv, povej!«

Reklo je drevo:
»Imam, imam jih,
kot je listov zélenih.
Če se veselim,
veselijo se,
z mano žalostijo se!«

In dejal je: »Glej,
jaz pa sam s seboj . . .
Bodi ti prijatelj moj!«

Zašumelo je
in se znižalo
in se mu približalo . . .

Vzelo k sebi ga,
in nič več ni sam . . .
Zdaj visi na veji tam.

Resnica

Skrili so resnico,
deklico nebeško;
vrgli jo v temnico
srednjeveško.

Tam je zdihovala
dolgo, dolgo časa
ta devica, spala
zlatolasa.

Videla ni reva,
kak nebeško sonce
na planine seva,
na zelene holmce.

Slišala ni tudi
širnih rek šumenja,
niti v ječi hudi
govorjenja.

Prišel pa je v kraje
v zapuščeni lozi
vitez mlad jahaje
nekdaj skozi.

In ko je zagledal
grad v daljavi črni,
pot si je naredil
sam med trni.

Prišel v grad, hodnike
je prešel bobneče,
sobe prevelike,
dvore preblesteče.

Groza ga obhaja.
V vsaki grajski sobi
krasno ko sred raja,
tiho kakor v grobi.

A v dvorani zadnji,
glej, leži devica;
kakor dan pomladnji
cvetejo ji lica.

Kakor dan v pomladi,
kakor rdeča hruška,
vitka kot v ogradi
belouška.

Kdo bi se premagal.
kdo bi se ne zgubil?
Vitez je omagal
in poljubil.

Dražestna devica
vzdihnila, odprla
je oči — ah, ni še,
ni umrla!

Sladko nasmehljala
vitezu se deva,
ljubko pozdravljala
svit je dneva.

Šla je z njim iz grada
po vsem širnem svetu,
in: »Resnica mlada
še je v cvetu«;

se razvé povsodi
krasna govorica.
»Slava tebi bodi,
o resnica!«

Čevljarček

Čevljarček je živel za sivo goró,
vse šival po enem kopiti,
odkar je bil rojen, in šival tako
do konca bi dni morebiti.

Pa pride mu v misel: Kako pač drugod
dišijo po smoli in dreti?
In staro kopito zagnal je zdaj v kot
in šel po širokem je sveti.

In v mesto prišel, pred izložbo prišel
in čeveljčke gledal in šolne
in gledal in gledal, da je kar oslepel:
Kaj takega nikdar, nikol ne!

Šel k mojstru je v delo, nauka želján.
zamudil ni niti minute
in meril in rezal in šival potan,
za plačo dobival klofute.

Zastonj je bil vendar napor in ves trud,
vse šil je po enem kopiti,
in vrhu priimkov in gorkih klofut
dal mojster ga preč zapoditi.

Tedaj se je vrnil za sivo goró,
h kopitu se zopet povrnil,
čevljarsko umetnost je črnil hudo,
sosedom tako jo je črnil:

»Ker rezati nihče tam v mestih ne zna,
vse delajo tesno in ozko
in pravijo, da je ta moda prišla,
in pravijo, da je gosposko.

Pa vem, da je to le izgovor njih tak,
ker vsi so neznansko zabiti,
sicer bi pač delali čevlje kot jaz,
vse čevlje po enem kopiti.«

V kopeli

Plešite, valčki srebrne vodice!
Oh, saj moramo tudi,
pridejo sapice, žive k nam ljubice,
njih se nobena ne vtrudi.

Glejte v kopeli vso našo gospodo
in, ki se šteje k gospodi,
našega peka. Ej, barčica pisana
plava že, plava po vodi!

Mojster krojač, a kam vi? Poglejte,
kakor da v grob bi stopal,
stopa v vodó, ki pač v morje odnese ga,
prej ko se bode okopal.

Toda tam plavajo deklice morske? . . .
Ne, to so naše meščanke,
Židova, Vidova, Zorova, Štorova,
da, to so naše Ljubljanke.

Eno med njimi — ah, to je krasota,
glejte, že perejo vali,
črne oči goré, zobki se belijo,
kakor na plen bi prežali.

Ribe se kvišku, zdaj spuščajo v reko,
ščuka vmes bliskoma švigne,
ej, to zbežijo, pa ne vse. Glej, z ribico
v žrelu zdaj ščuka se vzdigne!

Ej, toda meni ni treba bežati,
najsí bo pogled tvoj žaren,
vendar, gladkà, belozoba ti ščukica,
tukaj na kopnem sem varen.

Prekrasni trg

Prekrasni trg, čarobni trg
v dolenski metropoli,
pač mnogo jih na svetu je,
a tacega nikoli.

V lunini svetlobi se
leskeče magično.
Kaj res? Kaj res? »Oh, pa kako!«
vzdihnem tragično.

Po trgu se sprehajajo
gospice gor in doli;
pač mnogo jih na svetu je,
a tacih pa nikjer, nikoli;
njih melanholične oči,
njih hoja graciozna,
njih ust slovenščina sladkà:
há — ironija grozna.

Ne cvetejo kot makov cvet
njih usteca, njih lička,
tak bela, bleda kažejo,

da ne pijo več cvička.
Zakaj vam več ne cvetejo
ne usteca ne lička?
Zato, ker pijejo vodo
gorjansko mesto cvička.

Novejšim poetom

»O, pesnikuj, prijatelj, nihče ti ne brani,
le stiki bodejo naj čisto izpeljani,
le eden slab, vsa pesem je zanič pri meni,«
tako sem čul več tisočkrat pri Cimpermani.
»In pa čemu ti večni vzdih, večne solze?
Le zase, zase take pesmice ohrani!
A pili, moj prijatelj,« je dejal, »le pili,
in še enkrat, le pili, nikdar ne prestani!«
Ah! . . . stike brusi v potu svojega obraza
Apolon moj, ne poje več na liri vbrani.
Ali! . . . Stike brusi v potu svojega obraza,
moj Amor, ne pušic, otrok zatelebani.
Sevéda! Pesem bodi gladka, dolgočasna,
učili slovnice se bodejo primáni
iz Cimpermana, Funtka in Medveda:
nebroj poetov bode kmalu po Ljubljani.

»Ljudevit«

Prava reč, premagal je pač Borno,
bornega vazala dalmatinskega.
V Ahen hodil h Karlu je pokorno
in slavil priliznjeno tatu tatinskega.
Prava reč, zaman poskušali ste četi
karniolski karantanski mu trdnjavi vzeti,
toda tretjo četo frankovsko močvirje
pogubilo starodavne Styrie.
Prava reč, da je bežal od Siska proč
in umoril svojega rešitelja,
da je padel, sam se maščujoč.
v róke povračitelja.
Prava reč, je li to snov za ep?
Si li bil takó prej, Anton, slep,
da si še ostal pri »Ljudeviti«?
O seveda, potlej si začel mašiti
angele in pa hudiče vanj
in izrodke drugih tvojih sanj
in idejo . . . da, idejo tudi.
O nikaar se mi, Antón, ne trudi,
dosti v zgodovini je idej,

ali treba jih poznati prej . . .
Ti slaviš pač Franke, ker so vere
luč prinesli . . . jaz brez mere
jih črtim, ker so že v času starem
nas vklenili v sužnji jarem.

Nekemu pesniku

Na plotu stoji petelinček
in poje lepó in poje glasnó.
In hvalijo njega občutke
vse cibke in čopke in putke,
kokó, kokodajsk, kokó!

To sliši pa sivček osliček
in glavo privzdigne od tal;
viš, da bi ti kukurical,
vse cibke bi k sebi priklical,
peteha v koš bi dejal . . .

Pa kaj vam je storil osliček?
I no, kukuricnil tako,
da putke je — splašil v dvorišču,
a mož mu je dal po hrbtišču
dve gorki in dve za uho.

Res je pel

Res je pel sonete in balade in romance
in gazele o ljubezni sladki France —
pa je ni študiral.

Pel Homer je o Helenini lepoti in o slavi,
ki je pogubila Ilij in Trojance —
pa je ni študiral.

Brenkal je na glasno harpo David in slavil Jehovo
in njegovo moč, s katero branil je izbrance —
pa je ni študiral.

Jeremija tožil je bridkó pač nad Jeruzalemom,
nad nesrečo, ki pahnila rod mu v lance —
pa je ni študiral.

A poet naš, čuj, opeval bode socialno bedo;
Marksa, Engelsa, pritožbe na poslance —
vse je preštudiral.

Pesmi kritiku

Me smo čebelice,
letamo v panje,
ven, zopet vanje,
nosimo v celice
polno medú.
Daj nam mirú,
kritik! Pri mizi
črk nam ne grizi,
slov nam ne strizi,
ne pridi blizi!
Me se ne slinimo,
me te ne vikamo;
v obraz ti šinemo
in te opikamo.
Daj nam mirú!

Poetične igrače

Preljubi moji literati,
danes je pust — vseh norcev god!
Zato ga čemo praznovati,
naročil vinski sem vam sod.
In pili so; kot gobe suhe
vsi literati pili so,
poetje, avtorji ko muhe
pijani kmalu bili so.
Pa kaj je pesnik rekel neki?
Pa kaj je novelist dejal?
O — da se tam pri kamnoseki
že kleše zanj piedestal . . .
O, da je že svetovno znan,
o, in duševni velikan!
Oj, raste on! Med literati,
Davalagiri med gorami;
z rokami svetle zvezde klati,
a glavo ima nad zvezdami!
Če skriva ljuba nogo v šolncu.
potem pa — ah — sezuje se,
da se blešči na svetlem soncu.
čim ljubica sramuje se!

Za spomin

1

Kadar Te zagledam na cestah, kadar
me pozdravi

Tvoj ljubki smehljaj,
spominjam se stare pravljice . . .

Čuj torej . . . Nekdaj,
še pred Salomonom, je žila
prelepa Dalila.

Postrigla je Samsonu lase na glavi,
iz njih naredila je vrv,

potem ga zvezala močno,
močno, tako trdo,
da zvijal se revež kot črv . . .

Presneta Dalila! . . .

A moja voščila?

Da bi kakor ona
čez leta, čez dni
brez vsega pardona
storila i Ti! . . .

Še nekaj voščilec . . . A kakšnih?

Da morda bi zlate uhančke

dobila, ki nimajo takšnih
vse vódmatske Netke in Fančke?
»O ne! . . .« Da bi morda dobila brazlet,
na njem pa lep črn medaljonček?
»O ne . . .« Čez nekoliko let
da prišel kak bogat baronček?
»O ne . . .« Toda kaj? »Toda kaj? . . .
Da bi še kot stari ženici,
beroči ta album nekdam,
bleščali očesci kot zvezdici dve . . .
Da bi naredili se v lici
dve jamici taki kot gnezdecici dve . . .
V teh gnezdecih ptički pojó,
veselo v te zvezdice zro.

2

Pesem poje
po višavah,
pase ovce mlad pastir,
pomlad vlada mu na licu,
sreča v srcu je njegovem,
radost, mir.

Ti boš pasel ovce svoje,
ti boš pasel narod svoj,
in če ljuti vrag prihruje,
branil bodeš narod svoj!
Oj, pastir za ovco belo
dal življenje bo veselo.

V ostrem trnju
tak proseče
ovčica mekeče,
ni radosti,
ni blagosti.
ni je sreče!
Oj pastirji! Prihitite!
Ovčico — otmite!

3

Sreče, ki so Vam jo v zlati sanji
slikali pač dnevi nekedanji,
nje voščiti Vam ne morem več.
Ona je kot sonce, ki v brezdanji,
tihi ocean utone, ni ga več!
Ona je zeleni list, v igranji
valčkov bistrih gnan od kraja preč.
Ona je oblak, nad domovanji
našimi na topli jug hiteč.
Ali k drugi sreči, prav nič manji,
pot bi rad pokazal Vam goreč . . .
Ne v veselju, tudi ne v vživanji
ni še blaženosti vir kipeč,
ali je vsikdar v sočustovanji,
če nas tujega gorja presune meč,
ali je v ljubezni, je v dejanji,
tega, tega pridite doseč —!

4

Prisrčna voščila na dan godu,
Pepínica,
ko gora je v cvetju tam daleč in tu
dolinica.
Tam rastejo zdaj že v samotnih grmeh
vijolice.
Iskal sem jaz eno po sončnih bregeh
okolice. —
No, drug že izpulil je cvetko krasno
s koreninico,
ah, drug jo je vsadil že v srce bolno —
Pepínico.
Pa bodi si! Srečo Ti voščim povsod,
kjer koli boš,
in da bi Te ljubil — želim Ti za god —
srčno Tvoj mož.

5

Ne v album, v dušo rad bi vašo te besede pisal,
da ne bi jih nikdar slučaj ni časa tek izbrisal,
da vedno bi vas spremljale, kjer koli hodite,
kako da srečni bode.

Kot parčki ptic se ljubijo z gladkimi kljunčki,
kot mlad junak z besedami sladkimi punčki
se laže, da jo ljubi, potlej bode kot metulj
na drugo cvetko splul,

tako je sreča. Pač od daleč kakor sonce sije,
a greste bliže, pa se ona za meglami skrije,
a če ne boste zanjo vprašali, obišče vas,
na bele grudi svoje stišče vas.

Zato ne ginite mi hrepene po sreči,
krepko se trudite jo bližnjemu doseči,
če boste *drugim* srečo v srca vlivali,
jo boste *sámi* uživali . . .

A če jo vendar iščete, pokáj, pokáj strmite
po širni zemlji daleč, daleč? Ah, pustite
že vendar tuje kraje in vrnite se,
v srce ozrite se!

Kako samotno je tu v njem, kot v starem gradu,
ki v bivališče je martinčku, gadu . . .
Ah! Srce, srce, prej krasno, zdaj zanemarjeno,
poparjeno, pokvarjeno . . .

Okrasite je spet, da bode zopet čisto
in dobro, rahločutno, kakor srce tisto,
še veste, v tistih lepih mladih dneh? . . .
In — pomlad bo prišla, skopnel bo sneg.

6

Vsi listi
tak čisti,
nepopisani so,
nenarisani so.
To je pómlad nebeška, to kraljéva je roža,
ki jo lahni zefirček, ki jo sončni svit boža,
samo pisan metulj, samo cvetje obkroža
vijoličino,
trnjoličino
lepó.

Ti listi
so tisti,
ki jih bode nekoč
poplavila noč
voščil in željá in laží, baharije;
ta venček nariše, a ta v melodije
ime svoje ljube izvoljene skrije
z umetna rokó
za težko slovó
na vek.

O Kriste!
Te liste
pregledávala bo,
prečitávala bo
pač deklica nekdej, ne več deklica mlada.
Glej, čita in čita . . . Za solzico ji pada
solzica na list. Tak za nado ji nada
izginila je.
Preč šinila je,
a kam? . . .

Poslušaj,
poslušaj,
da ne bojo solzé
kdaj na tvoje srcé
kapljále, nevsahnjene solze kesanja,
tvoja duša je album brez vsega pisanja,
tvoja duša, ki zdaj o bodočnosti sanja,
prekrasnih dneh,
je album brez peg
in črk!

Ne piši,
ne riši
v lepi album nikdar,
v svojo dušo nikar

ni čustev, ni misli, ni želj mi takih,
da bi se spominov v grozečih vlakih
kdaj strášila kakor strel svitlih v oblakih,
da jókala bi
in stokala bi
grenkó.

Moje maksime

1

Popolnitev bodi moj edini vzor,
luč, resnica moje delovanje!
Ljubica, ti bodi mi izvor
sreče — smrt po delu sladke sanje!

2

Duh, srce, pred poludnem delujta,
vase glejta, pomnita, predstavljajta in snujta;
duh, srce, popoludne delujta,
Bog visoko, znanost je globoko,
a brez volje ti ni bolje
niti v duši ni v obrazu,
duše pravednem izrazu.

3

Eden up ostane moji duši,
ali si naràdi krasen perivoj
s tisočkrat pomnóženoj močjoj,
ali ga pa ž njoj razruši!
Kajti samo v ljubem, samo v krasnem
sreča mi se bo sprehajala,
če me ta ne bi napajala,
boljše je, da precej ugasnem.

Francetu Prešernu

Kot svetel kerub duša tvoja sred višin
hitela v daljo nevtolažena,
v očeh globokih ljudskih bolečin
najhujša je bila izražena.

Letela daleč proč. A kje dobila je
ljubezen zvesto, kje dobila je?
Na Kranjsko zopet se vrnila je
in težko solzo tam prelila je.

A čuj! Iz nje je vzrastel grm cvetoč,
šumé se listki poljubujejo
in o ljubezni sladki v tiho noč
kot ti, čuj, slavčki mi vzdihujejo.

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-317-X